MOKSLAS ✯ MENAS LITERATŪRA

Šikšnosparnių karalystėje

J. Gliaudos naujausias romanas

DR. JONAS GRINIUS, Vokietija

Nors ir nevisi kūriniai, pažymėti "Draugo" premijomis, vienodai vertingi, bet nėra abejonės, kad šitas "Draugo" pažadintas romano sąjūdis turi didelės reikšmės lietuvių literatūrai. "Draugo" premijos ir Lietuviškos Knygos klubo leidžiami kūriniai padėjo išaugti lietuviuose romano žanrui, kuris nepriklausomybės laikais vis dėlto buvo gerokai silpnesnis, lyginant su tuo, kaip tas žanras buvo išaugęs lietuvių kaimynuose. "Draugo" pažadintame ir per dešimtį metų gaivinamame sąjūdy su Lietuviškos Knygos klubo talka pasirodė tiek įvairių autorių su skirtingais kūriniais, kad lietuvių literatūros istorijoj tai bus masyvus liudijimas už laisvę ir kartu nepriklausomos Lietuvos derliaus vienas žymiausių literatūrinių aruodų, nes "Draugo" visi lietuviškų romanų autoriai yra buvę daugiau ar mažiau žinomi nepriklausomos Lietuvos darbininkai.

Trigubas laimėjimas

Jos kukliu darbininku yra buvęs ir Jurgis Gliauda, nors tur būt mažai kas tada težinojo, kad jis brandino savy žymų literatūrinį talentą. Jis mums atsiskleidė toli už pavergtosios Lietuvos sienų per "Draugo" konkursus. Pernai metais jo išspausdintas "Šikšnosparnių sosto" romanas, man atrodo, lyg trigubas laimėjimas. Pirmiausia jis yra "Draugo" gražiosios iniciatyvos laimėjimas, nes jo pirmoji premija buvo atitekusi tam pačiam J. Gliaudai už "Namus ant smėlio". Antra, tai paties rašytojo laimėjimas — moralinis ir materialinis, — nes su "Šikšnosparnių sostu" jis gavo premiją trečią kartą. Pagaliau trečia, kas kiekvienam lietuviui turėtų būti svarbiausia, tai laimėjimas lietuvių literatūrai, nes "Šikšnosparnių sostas" yra vienas geriausių ir įdomiausių lietuvių romanų.

Iš širdies kyla net viltingo pasididžiavimo nuotaika pagalvojus, kad pernai metais, minint dvidešimties metų liūdną sukaktį nuo tėvynės laisvės pagrobimo, toli už jos sienų susilaukėme viso glėbio įvairių rimtų knygų, jų tarpe keturius žymius dailosios prozos kūrinius — V. Ramono "Miglotą rytą", J. Kralikausko "Šviesą lange", V. Alanto "Tarp dviejų gyvenimų" ir J. Gliaudos "Šikšnosparnių sostą". Kiekviena šių knygų savaip įdomi ir nelygintina su kitomis. Tačiau negalima nusikratyti pagundos, nesugretinus "Šikšnosparnių sosto" su to paties J. Gliaudos pirmuoju romanu "Namais ant smėlio". Be abejo trumpo straipsnio rėmuose tas palyginimas negali būti nei pilnas, nei nuodugnus, nes reikia pasitenkinti tik vienu antru atžvilgiu.

Pirmiausiai "Šikšnosparnių sostas" liudija apie rašytojo sugrįžimą prie pirminės tematikos pobūdžio, būtent, prie asmens pasaulėžiūros psichologinės analizės, prie dramatiško vaizdavimo psichologinės krizės. "Namuose ant smėlio" J. Gliauda vaizdžiai išanalizavo vokiečių dvarininko, buvusio kaizerinio karininko, neoficialaus nacių šulo išdidžios pagoniškos ideologijos skaudų sudužimą II Pasaulinio karo katastrofoj. Tuo tarpu "Šikšnosparnių soste" rašytojas vaizdžiai psichologiškai atskleidė, kaip sudūžta priverstinio emigranto lietuvio liberalinis skepticizmas amerikoniško gyvenimo brutalioj tikrovėj.

Šitas palyginimas negali būti tikslus, bet jis vis dėlto parodo, kad rašytojo sugrįžimas prie asmens pasaulėžiūrinės krizės yra laimingas, nes "Šikšnosparnių soste" jis krizės analizę atliko giliau, visuotiniškiau ir blaiviau, be melodramatiškų netikėtinumų, kokių buvo "Namuose ant smėlio". "Šikšnosparnių soste" ta analizė išsiskleidžia paprasto kasdieninio gyvenimo aplinkybėse, bet šituo ji kaip tik tampa visuotinio pobūdžio ir įgyja apskritai žmogiškos reikšmės, išeinančios už individualinių ir tautinių ribų. Liberalinio skepticizmo, arba teisingiau ateistinės egzistencijos problemą rašytojas savo romane taip subtiliai įliejo į priverstinio emigranto gyvenimo rėmus ir supynė su Lietuvos ilgesio bei tėvynės išdavimo problema, kad kai kam ji net gali pasirodyti nepastebima, lyg nesanti. Bet šitas egzistencinės ontologinės problemos lyg paslėpimas iš tikrųjų yra J. Gliaudos didelis meninis laimėjimas. "Namuose ant smėlio" iškelta problema, man atrodo, buvo siauresnė, daugiau moralinė negu ontologinė, ir ten dar buvo matyti autoriaus noras įrodyti, kaip pasaulėžiūrinė klaida sužlugdo ir asmenį, ir jo pasaulėžiūrą, kitaip tariant, ten romanas buvo vedamas tezės kryptimi. Tai buvo viena jo silpnųjų pusių. To nebėra J. Gliaudos naujajame romane.

Dr. Jonas Grinius

Egzistencialistinė problematika

"Šikšnosparnių soste" rašytojas nieko neįrodinėja, o tik vaizduoja ir pasakoja Petro Alksnio, priverstinio emigranto, lietuvio šviesuolio gyvenimą Amerikos mieste, tiksliau tariant, keletą to gyvenimo epizodų per kokį pusmetį prieš senatvės rentos gavimą, ir vis dėlto šitame nesudėtingame, beveik jokios intrygos neturinčiame pasakojime autorius atskleidžia pačią giliausią ir opiausią žmogiško gyvenimo problemą — asmens santykį su transcendencija. Jį simbolizuoja į šikšnosparnių buveinę krūmokšniuose kažin kieno nusviestas, sulysęs, pusgyvis pamestinukas, kurį prie savo krūtinės nori sušildyti ir išgelbėti Petras Alksnis, nes jis jaučia, kad tai yra jo paties išganymas dvasiniuose tyruose. Tas sunykęs leisgyvis kūdikis yra simbolis transcendentinio ilgesio ir transcendentinės vilties, kuri slaptai kruta tarp šikšnosparnių sielos krūmokšniuose, nors asmuo vienas savomis jėgomis ir būtų nepajėgus šį kūdikį išnešti gyvą ir per jį susijungti su amžinai gyva transcendentine Būtimi, Dievu.

Skeptikas Alksnis visą gyvenimą savo neramybę ir netikrumą slėpė už krikščioniškų papročių bei religinių praktikų vardan meilės savo tikinčiai, mylinčiai ir pasiaukojusiai žmonai Karusei. Senatvės slenkstyje jis norėtų jai praskleisti savo didįjį rūpestį, nugalėti savo dvilypę vienatvę, išspręsti savo transcendentinio "būti ar nebūti" problemą, bet be Dievo malonės (be tikėjimo) jis atsiduria prieš nieką — prieš mirtį ir nebūtį. Patalpinęs vienišą Alksnį į rentininkų skurdžius namus, J. Gliauda savo romaną baigia: "Koks pokštininkas įsuko tokią stiprią lempą šio kambario skurde? Ir kokia laimė, kad laikrodis sustojo! Gal jis mirė, ištirpęs tyloj? Tyla. Mirčiai dar trūksta tamsos. Ir aš užgesinu tą aitriai spindinčią lempą". Ar tai simbolinė susenusio tremtinio pabaiga? Ar tai savižudybės simbolis? O gal tai galutinis transcendentinės vilties užgesimas, kuris yra daugiau negu paprasta savižudybė? Rašytojas tai palieka atsakyti pačiam skaitytojui. Bet parodydamas, kaip savo egzistencinę problemą mėgina išspręsti Petras Alksnis, J. Gliauda palietė šitos problemos nevieną

Jurgis Gliauda

aspektą, kuris ypač rūpi šių dienų egzistencinės filosofijos atstovams.

Tačiau literatūros kūriny už probleminius atžvilgius gal svarbiau būdas ir ta daugiau ar mažiau konkreti forma, kurioj problema apsireiškia. Todėl malonu konstatuoti, kad šituo atžvilgiu J. Gliauda lietuviškas ir originalus. Jo pagrindinis herojas, buvęs teisėjas Alksnis, aplink kurį sutelkta visa romano problematika, nėra joks išskirtinas keistuolis, kokius dažnai mėgsta prancūzų J. P. Satre ir jo pasekėjai. Jis nei paviršiumi, nei savo gyvenimo būdu, nei santykiais su žmonėmis nėra joks individualistas. Jis atrodo normaliausias žmogus. Savo tėvynėje įprastinėse aplinkybėse jis gal nė savo egzistencinės problemos nepajustų taip aštriai. Bet laisvas tremtinys, svetimų priglaustas iš malonės, bet deklasuotas lietuvis šviesuolis, jis yra slaptas ateistas.

Šita normali, bet iš viršaus nepastebima situacija ir duoda rašytojui reikalingų progų (be jokių gudravimų ir ekstravagancijų) atskleisti Petro Alksnio egzistencinį vienišumą iki visiško sudužimo beprasmybėj. Jei straipsnio rėmai leistų, būtų įdomu ir naudinga stabtelėti prie atskirų scenų, kuriomis rašytojas karpo voratinklius, griauna buvusio teisėjo pastangas įsikabinti būtyje, parodo jo tikėtų vertybių reliatyvumą bei tuštumą. Tarp vertybių žymi vieta skirta ir ištikimybei Lietuvai. Jos išdavimas arba pasiruošimai ją išduoti dėl materialinių interesų bei patogumų Petrui Alksniui ypatingai skaudūs. Tačiau skaudžiausią ir lemiamą smūgį jo humanistiniams idealams suduoda jo dukros — Rūta, ištekėdama už amerikiečio kvakerio, dėl kurio karjeros ji atsisako priimti tėvą vizitams į savo namus, ir mažoji Vida, kuri su močiute buvo išvežta į Sibirą, sukomunistėjo ir ištekėjo už ruso Serožos. Netikėtas susitikimas su pasiilgtąja Vida, nebesuprantančia lietuviškai, taip sukrečia Alksnius, kad žmona, ta jautrioji, kantrioji krikščioniškoji siela, nebeišlaiko, sunegeluoja ir staiga miršta.

Nutrūkstant šiam stipriausiam asmeniniam saitui, kuris Alksniui teikė laimės brutalioj tikrovėj, buvęs teisėjas pasijunta viską praradęs. Jam tada pasirodo, kad jo tikėjimas humanizmu, kuris remiamas pastoviomis, prigimtomis, moralinėmis vertybėmis, tėra gryna iliuzija, nes viskas nepastovu. "Nesant prigimtinės teisės, nėra humanizmo, nėra gyvenimo, tėra buvimas, artėjimas prie nedisciplinuoto chaoso... Chaose neįmanoma rasti centro, gyvenimo įvykių sąrangoje neįmanoma rasti prigimtinės teisės. Tai yra blefas, utopijos padaras... Aš gyvenau gyvenimą, kuris yra utopijos ir iliuzijos mišinys", — nusprendžia pagaliau buvęs teisėjas. Šitaip atsiskleidžia galutinė gyvenimo dramos

(Nukelta į 2 psl.)

Kazys Bradūnas

SAULĖLEIDIS

Jau leidžiasi saulelė
Tamsiuosna debesysna
Už toliųjų girelių.

Saulelė riduolė
Padės man gedėti
Praėjusios dienos,
Viso trumpo gyvenimo...

ALCHEMIKAS

Iš kasdieninių rūpesčių,
Darbo ir kieto miego
Lieju sunkų gyvenimą,
Kad liepsnotų kaip žaizdras
Netirpstančios rūdos...

O išeina atodūsis,
Rauda
Ir šviežio kapo žemė
Trumpam atminimui...

Todėl
Iš senobinių pasakų,
Iš pamirštų dainų
Lieju aukso eilėraštį,
Kad žibėtų kaip segė,
Po šimtmečių atkasta.

O išeina atodūsis,
Rauda
Ir šviežio kapo žemė
Trumpam atminimui.

Tada
Iš požemių šalčio,
Troškulio ir tamsos
Lieju pajuodusią urną,
Kad neįžiūrima grimztų
Į nebūtį...

O suskamba džiaugsmas,
Pirmas griaustinis...
Krinta, krinta malonės lašai
Į mano sausą peleną...

Skulpt. J. Dagys. Nuėmimas nuo Kryžiaus

KULTŪRINĖ KRONIKA

● **Prof. Stepono Kolupailos** ir jo žmonos Janinos nuotrauką įsidėjo laikraštis "The South Bend Tribune" (IV. 10). Profesorius laiko savo naująją knygą "Bibliografy of Hydrometry"; laikraštis pažymi, kad pirmas pasaulyje veikalas, kuriame suregistruoti visi leidiniai, kur tik buvo rašoma apie vandens studijas nuo pat civilizacijos pradžios. Knyga turi 1,000 puslapių. Pažymima, kad prof. Kolupaila Notre Dame universitete dėsto skysčių mechaniką, hidrometriją ir hidraulinę inžineriją. Prie šio veikalo prof. dirbo jau nuo 1915 m. Šiam veikalui turėjo daryti vertimus iš 30 kalbų. Pats profesorius moka anglų, rusų, vokiečių, prancūzų, lenkų kalbas; kitų kalbų vertimus darė žodynų pagalba. Knyga padalinta į 24 skyrius, apima 7,370 pavadinimų knygų ir straipsnių, kurių 90 procentų aprašyti iš originalių šaltinių. Autorių sąrašas sudaro 4,500, atstovaujančių 80 tautų. Laikraštis pažymi, kad JAV Mokslo fondo universitetui suteikta $25,000 parama įgalino šį veikalą užbaigti ir išspausdinti. Visą veikalą prof. perrašė pats. Parodė tiek entuziazmo, kad — įpratęs rašyti mašinėle vienu pirštu, nesustojo rašęs net ir kai pirštas buvo sužeistas. Laikraštis pažymi, kad prof. Kolupaila dabar gyvena 1136 E. Corby Blvd., South Bend, Ind. Jo duktė p. Bulotienė gyvena tame pat mieste 930 Whitehall, o kita duktė — p. Masiokienė gyvena Seattle, Wash.

● **Vatikano radijas** į Lietuvą transliuoja šio turinio programą: tikėjimo pagrindai, mokslas ir religija, lietuvių kultūrinis gyvenimas, religinis vaikų auklėjimas, šeimos problemos, ateistinės propagandos komentarai. Sekmadieniais: Evangelija, katekizmo pamoka, giesmės, religinė muzika.

Šias radijo programas būtų naudinga dar praplėsti, gerinti ir pakartoti. Lietuvių Katalikų Religinė Šalpa šį svarbų darbą nuoširdžiai remia. Lietuviškų programų transliacijos (Lietuvos laiku):

1). Vatikano radijas: kasdien 20.15 iki 20.50 val. Sekmadieniais 10.30 iki 11 val., bangomis 19, 25, 31 ir 196 metrų.

2). Madrido radijas: kasdien 21.30 iki 21.45 val. 25 ir 42 metrų bangomis.

Programa pakartojama sekantį rytą 8.30 val. tomis pačiomis bangomis.

● **Antano Rūko** trijų veiksmų komedija "Vieno kiemo gyventojai", Chicagos pastatymo (premjeros) proga, išleista atkiru leidiniu. Leidinys iliustruotas vaizdais iš Vaidilos teatro pastatymo. Knyga 35 pusl., komedijos pastatymas palengvintas, kad visą laiką nereikia keisti scenos. Vaizduoja komiškas situacijas iš trijų gretimų namų gyventojų bendravimo. Be šio veikalo, Ant. Rūkas jau turi rankraštyje naują vaidinimą — "Keturi keliauninkai arba svajonių šalis".

● **Stan Arkauskas**, lietuvis dailininkas, dalyvavęs pavasarinėje Montrealio Meno muziejaus parodoje, susilaukė gražaus pasisekimo: du jo kūriniu muziejus įsigys į savo rinkinį. Meno kritikai mūsų dailininką įvertino kaip futūristinės krypties atstovą.

● **Kompozitorius Vladas Jakubėnas** sugrįžo iš New Yorko, kur Brooklyno Academy of Music salėje balandžio mėn. 16 d. dirigavo simfoniškąją dalį "Vienybės" sukaktuvių koncerto. Ši dalis sudarė kiek mažiau valandos, bet jai atlikti buvo pasamdytas 41 asmens orkestras, kurį sudarė buv. Symphony on the Air nariai, papildyti vienu kitu grojiku iš New Yorko simfoninio orkestro ir iš Metropolitan operos. Orkestro nariai buvo geri; jie parodė didelio sugebėjimo greitai perimti Vlado Jakubėno gan ritmiškai komplikuotą suitą "Miško Šventė", kuri praėjo visai sklandžiai tik su viena repeticija. Šį veikalą autoriui teko girdėti tris kartus: 1954 m. Chicagos Grant Parko orkestre, diriguojamą N. Malko; 1958 m. De Paul universiteto simfoniniam koncerte, diriguojamą prof. Stasevich ir 1958 m. rudenį Bostono universiteto simfoniniam koncerte, J. Kačinsko vadovybėje. Dabar pirmą kart pačiam autoriui buvo progos pravesti šį veikalą su geru orkestru, į kurį įėjo visi reikalingi instrumentai, tik taupumo sumetimais su gan negausiai stygininkais, kas, kaip paprastai tokiais atvėjais, davė persvarą pučiamiesiems bendrame sąskambyje.

Minėjimo programai užsitęsus, "Miško Šventėje" teko praleisti vieną melodingą, bet lėtą, ilgiau trunkančią dalį ("Kaimiečiai ateina"). Ald. Stempužienė, be dviejų operų arijų, atliko su orkestru Vl. Jakubėno harmonizuotą liaudies dainą "Piemenų raliavimas" Šį A. Stempužienės išpopuliarinta daina buvo autoriaus orkestruota A. Stempužienei su St. Baru viešint Kolumbijoje. Partitūrą ir balsus tada pasiuntus oro paštu, ji laiku pasiekė sostinę Bogotą ir buvo pirmą kart atlikta tenykščio Valstybinio simfoninio orkestro koncerte, kur be to lietuvišką muziką atstovavo St. Baras su K. V. Banaičio "Aš per naktį". Abu lietuviški veikalai tada susilaukė itin palankaus Kolumbijos spaudos atgarsio. Dabar Brooklyne "Piemenų raliavimo" orkestraciją užgirdo pirmą kartą autorius, pats diriguodamas. Tam pačiam koncerte pianistas Ant. Smetona atliko su orkestru J. Brahmso koncerto No 2 pirmą dalį. Anot komp. Vl. Jakubėno, šis mūsų taientingas jaunas pianistas padarė didelę pažangą. Brahmso veikalas praėjo su pakilimu ir pavyzdingai tiksliu ansambliu. Koncerto programą sudarė dar pagrotas pačioje pradžioje populiarusis anglų kompozitoriaus Elgaro iškilmių maršas "Pomp and circumstance".

● **Alės Rūtos** romanas "Žvaigždė viršum girios" yra jau pasiekęs skaitytojus ir gražiai skaitomas. Vaizduoja senovės Lietuvą su ano meto kriviais ir senovės papročiais, bet taingi jau bepradedant plisti krikščionybei. Knyga turi 374 pusl., išleido "Darbininkas".

● **Dr. J. Balys, J. Dambriūnas, dr. K. Jurgėla, dr. A. Sužiedėlis ir A. Vaičiulaitis** pakviesti jury komisijon, kuri paskirs "Aidų" premiją geriausiam mokslo veikalui.

● **Elva Saratas - Juozapavičienė** Kordobos universitete, Argentinoje, gavo doktoratą iš bio chemijos; ji Kordoboje turi savo vaistinę.

MŪSŲ KALBA

RED. DR. PR. SKARDŽIUS

Policininkas ar policistas?

Dabar mes savos valstybės neturime, nelaikome nei savos **policijos,** todėl, rodos, mums perdaug nebeturėtų rūpėti ir **policininkas** ar **policistas**. Bet gyvenime nevisados taip esti. Štai vieną kartą "Buv. Lietuvos **policistų** klubas Krivulė" ruošė savo šventę, ir tai panoro paskelbti laikraščiuose. Bet viena laikraščio redakcija ėmė skelbime ir buv. **policistų** vietoje parašė buv. **policininkų.** Dėl to kilo reakcija: "Krivulės" valdyba prašė redakciją atitaisyti šią aiškią "klaidą", nes daug kas, paskaitęs šį skelbimą, galįs suprasti, kad tradicinę klubo šventę ruošia ne paprasti, eiliniai **policistai**, tos rūšies žmonės, kaip **kareiviai, eiguliai** ir kt., bet kažkokie **policininkai,** tokie sutvėrimai, kaip **miškininkai, dvasininkai** ir kt.

Už tai "Krivulės" valdybos negalime žiauriai kritikuoti: kaip supranta, taip ji ir šneka. Čia tik pridėsime vieną kitą savo pastabą. Jau nepriklausomojoj Lietuvoj buvo pradėta plačiau vartoti priesagą **-ininkas** kai kurių svetimų priesagų vietoje; pvz. užuot **esperantistas, finansistas, kontrabandistas, parašiutistas, trockistas,** taip pat **akcionierius, bankierius, reakcionierius** jau buvo vartojama **esperantininkas, finansininkas, kontrabandininkas, parašiutininkas, trockininkas, akcininkas, bankininkas, reakcininkas** ir kt.

Šios pastarosios rūšies dariniai mums yra artimesni ir aiškesni: **esperantininkas** yra tas, kuris mokosi esperanto, yra esperanto žinovas ar šalininkas; **finansininkas** yra finansų žinovas, tvarkytojas; **kontrabandininkas** yra tas, kuris verčiasi kontrabanda, ir kt.; plg. **lokininkas** "lokių vedžiotojas", **malūninkas,** "kas malūne dirba; malūno savininkas", **namininkas** "namiškis, namų gyventojas; ūkininkas", **vargonininkas** "kas vargonuoja, vargamistra", **žvalgybininkas** "žvalgybos tarnautojas" ir kt. Šalia to jau tuomet buvo plačiau vartojamas **milicininkas** "milicijos tarnautojas" ir **policininkas** "policijos tarnautojas", ne **miciantas (milicijantas)** ar **policistas, policmonas;** šie žodžiai sutinkami ir dabartinėj Lietuvoj.

Ir tarp **policininko** bei **policisto** paprastai nebuvo daroma jokio reikšminio skirtumo; pridėdami priesagą **-ininkas,** kalbininkai norėjo tik dažnai vartojamą **policininką** padaryti platesnei visuomenei suprantamesniu, savesniu žodžiu, negu **miliciantas, milicmonas, policistas, policmonas** ar kt., ir daugiau nieko. "Krivulės" valdybos surastas tariamas skirtumas tarp **policisto** ir **policininko** kalbiškai niekuo neparemtas.

Aukščiausio įvertinimo — oskarų — susilaukę filmų aktoriai (iš kairės): Peter Ustinov, Shirley Jones, Elizabeth Taylor, Burt Lancester.

ŠIKŠNOSPARNIŲ KARALYSTĖJE

(Atkelta iš 1 psl.)

beprasmybė slaptam ateistui. Bet šita drama yra drauge ir sekuliarizuoto žmogaus drama, moderniško Jobo drama, neturinti jokios prasmės tam, kas neturi tikėjimo Dievu ir sielos nemarumu.

Didžiosios tremties romanas

Užvertus "Šišnosparnių sosto" paskutinius puslapius, negalima susilaikyti nepasakius, kad ligi šiol lietuvių literatūroj neturėjome tokio egzistencialistinio romano, kokį mums šį kartą davė J. Gliauda. Ir drauge tuoj reikia pridurti, kad šis romanas nėra imitacinis ar prozelitinis, kuriuo būtų norima kažin ką pasekti ar iliustruoti. Jis yra originalus autentiškas kūrinys, atremtas į tikras psichines būsenas, išsugdytas iš tikros medžiagos, kokią rašytojui davė ir duoda lietuvių šviesuolių gyvenimas Amerikoj. Šitos socialinės ir psichinės konkretybės, kurias pasėmė rašytojas iš savo ir savo pažįstamų gyvenimo šaltoj, racionalistinėj bei utilitaristinėj Amerikoj ir suteikia romanui gyvastingo originalumo.

Čia su skausmu, čia su paslėpta ironija parodydamas tą gyvenimą, J. Gliauda neneigia Amerikos nė jos laisvės (vienoj vietoj tai net pabrėžia). Tačiau amerikietiškoj, utilitaristinėj, sumechanizuotoj civilizacijoj, ryškiausiai matyti lietuviško humanisto dvasinė tremtis, tas niekam nereikalingas ir neprasmingas savęs praradimas, nuvedąs į visišką sunykimą. Šita antrąja, konkrečių vaizdų puse arba tematika "Šikšnosparnių sostas" yra tikras tremties romanas. Pirmoj eilėj tai kūrinys apie lietuvių šviesuolių tremtį, kurioj matyti didžioji dvasinio žmogaus tremtis materialinėj tikrovėj, verčiančioj asmenis nusilenkti raganosių dėsniams ir paskui guostis aklų šikšnosparnių poskrydžiais.

Nežinau, ar J. Gliauda girdėjo mano paskaitą, skirtą lietuvių tremties rašytojams per I Kultūros kongresą Chicagoj, bet man malonu, kad jis atsiliepė: į ją kūrybiškai. Tiesa, tas jo atsiliepimas pesimistiškas, nes romane vaizduojamas lietuvių šviesuolių beviltiškas pasimetimas, kuriam praskaidrinti Karusės krikščioniškos kantrybės ir pasiaukojimo permažai. Jis yra taip pat lyg antitezinis atsiliepimas į Sibiro keturių lietuvaičių maldaknygę, kuri šviečia tikėjimo ir vilties prasme. Bet šis priminimas tenebūnie suprastas kaip priekaištas J. Gliaudai. Jo pesimistinis romanas gali būti viltingais, nors ir karciais, vaisais tiems, kurie dar nenusilenkė raganosiams ir nenori guostis šikšnosparniais. Meniniu atžvilgiu jo romanas yra blaivus, paguodžiantis ir klasiškas.

Paguodžiantis, nes rašytojas jame yra atsisakęs peisažėlių trafareto ir užpečkių jaukumo. Jis klasiškas, nes autorius išsiverčia su aplinkos beveik nepastebimų brūkšnių minimum ir visą dėmesį sutelkia į psichinį, moralinį ir ontologinį žmogų — į lietuvio šviesuolio sielą svetur. Šitaip elgdamasis, J. Gliauda pralenkė visus kitus rašytojus, vaizdavusius lig šiol lietuvių tremtį. Jis atskleidė ją dvasiškai nuogą, neužtemdytą smulmenų ir neiškreiptą retų aplinkybių. Visa, ką jis pasakoja apie buvusį teisėją, jo artimuosius bei pažįstamus, atsitiko arba galėjo atsitikti šimtams ir tūkstančiams lietuvių šviesuolių, kuriuos komunistinė okupacija Lietuvoj privertė ieškotis prieglaudos Amerikoj. Tačiau paprastame ir kukliame buvusio teisėjo gyvenime J. Gliauda atskleidė tokių simboliškai prasmingų scenų ir vaizdų, kad romanas tapo lietuviškos tremties drama, kuri yra artima kiekvienam šviesuoliui, priverstam palikti savo tėvynę ir verčiamam ją išduoti psichiškai.

Džiaugdamasis "Šikšnosparnių sostu" kaip giliai prasmingu ir svariu kūriniu ypač dėl tremties tematikos iškėlimo į visuotinę egzistencinę problemą, nenoriu pasakyti, kad romane nebūtų trūkumų. Dėl laikraštinio straipsnio rėmų negalėdamas savo nuomonės pagrįsti, sakysim, "Valkatyno giesmę" nelaikau laiminga romano kompozicijos atžvilgiu; dailininko Raudėno pokalbiai apie modernųjį meną galėtų būti trumpesni; vietoj antroj vietoj pavartoti perabstraktiški žodžiai; kreipsnio "berne" taikymas simpatingam berniukui skamba grubumu arba amerikonizmu. Tačiau šitie ir kiti panašūs trūkumai nesugadina bendro neabejotinai teigiamo įspūdžio, kuris leidžia pasakyti, kad "Šikšnosparnių sostas" yra geriausias lig šiol J. Gliaudos kūrinys. Jį verta perskaityti kiekvienam kultūringam lietuviui, o išverstas į svetimą kalbą, jis būtų įdomus ir svetimtaučiui.

1961. IV. 14.

KUN. DR. J. GUTAUSKAS

VAIKO DIEVAS IR RELIGIJA

Religinis vaiko auklėjimas ryšium su jo dvasine raida

I dalis: Vaiko kelias į pasaulį
II dalis: Vaiko kelias į Dievą ir religiją
III dalis: Vaiko religinis auklėjimas
VI dalis: Ypatingieji religinio auklėjimo uždaviniai

328 psl. Kaina $3.00

Užsakymus su pinigais siųskite

DRAUGAS, 4545 W. 63rd St., Chicago 29, Illinois

CRANE

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Pres.

2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING

4¼%

NEŠA INVESTAVIMO SĄSKAITOS

Mokami nuo vasario 1 d., 1960

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOŠIMČIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 1 d.

VALANDOS: PIRMAD. ir KETV. ..... 9 v. r. iki 8 p. p.
ANTRAD. ir PENKTAD. ..... 9 v. r. iki 5 p. p.
ŠEŠTAD. ..9 v. r. iki 12 v. d. Trečiad. uždaryta.

FEDERAL HOME LOAN BANK SYSTEM

TAUPYKITE LIETUVIŲ SOSTINĖS CENTRE

CHICAGO SAVINGS B-VĖJE

Pasidėkite santaupas į apdraustą, tvirtą finansinę įstaigą, visais atžvilgiais išbandytą per pastaruosius 36 metus. Negalėsit rasti patogesnės ir pelningesnės vietos. Puikiausi įrengimai, aukšti dividendai. Atdara tris vakarus savaitėje. Du dideli kiemai automobiliams pasistatyti.

Nemokamai teikiame daug pelningų patarnavimų.

KVIEČIAME Į

CHICAGO SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION

6245 South Western Ave. Chicago 36, Illinois

GRovehill 6-7575

ATDARA: Pirmadienį nuo 12 iki 8, antradienį nuo 9 iki 4, ketvirtadienį ir penktadienį nuo 9 iki 8. Trečiadienį uždaryta visą dieną, o šeštadienį nuo 9 iki 12:30 val. po pietų.

Sukritikuoja Ezrą Pound

Graikų ir lotynų kalbų literatūrų žinovas prof. Gilbert Highet New Yorke leidžiamame menų žurnale "Horizon" parašė straipsnį apie plačiai žinomą amerikiečių poetą Ezra Pound. Prof. šį garsų poetą pagrįstai sukritikuoja, laiko jį šarlatanu su poeto kauke.

Nobelio laureato Mauriac'o knyga

Iš spaudos išėjo nauja Mauriac'o knyga anglų vertime, pavadinta "Second Thoughts". Į anglų kalbą išvertė Andrienne Foulke. Vertimas atliktas puikiai. Veikalas turi 191 pusl., kainuoja $3.95. Turinys — Mauriac'o mąstymai apie literatūrą ir gyvenimą.

P. ŠILEIKIS, O. P.
Orthopedas. Protezistas
Aparatai-Protezai. Med. bandažai. Spec. pagalba kojoms (Arch Supports) ir t.t.
Val. 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-1.
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 W. 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel. PRospect 6-5084

DR. J. IR K. AGLINSKAI
GYDYTOJAI IR CHIRURGAI
5430 So. Kedzie Ave.
Priima ligonis pagal susitarimą. Dėl valandos skambinti telefonu HEmlock 4-1562 nuo 2 iki 9 v. p. p. kasdien, išskyrus trečiad. ir šeštad.

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
6322 South Western Avenue
Val.: kasdien 10—12 val. ir 7—9 v. vak. Šeštadieniais 10—4 val. Trečiadien. uždaryta. Kt. laiku susitarus
Ofiso telefonas PR 8-3229
Rez. telef. WAlbrook 5-5076

DR. VL. BLAŽYS
PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
4701 South Damen Avenue
Kampas 47-tos ir Damen Ave.
Val. kasdien nuo 6—8 val. vak.
Šešt. 2—4 val. vak.
Trečiad. ir kitu laiku pagal sutartį
Ofiso telef. LAfayette 3-6048
Rez. WAlbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel. PRospect 6-1795
2300 W. 51st St., Chicago, Ill.
Oakley Medical Arts Bldg.
arba
434 Algonquin Ave., Elgin, Illinois
Tel. OWens 5-0533
Valandos pagal susitarimą

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. HE 4-2324
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. Pirm., ketvir., penkt. 1-4 ir 7-9 Antr. 1-6, treč. ir šešt. pagal sutartį. Sekm. uždaryta.

Tel. ofiso HE 4-5758; Res. HI 5-3235
DR. S. ir M. BUDRYS
GYDYTOJAI IR CHIRURGAI
(Bendra praktika ir Alergija.)
2751 West 51st Street
Valandos: pirm., antr., ketvirt., 2 - 9 val. vak., penk. 10 v. r. iki 9 v. v. šeštad. 10 v. r. iki 1 p. p.
Ligonius priima pagal susitarimą.

DR. J. G. BYLA-BYLAITIS
Nervų-Smegenų Ligos. Chirurg.
OAKLEY MEDICAL BLDG
2300 West 51st Street
Valandos šeštad. susitarus
GRovehill 6-3409.
Neatsiliepus skambinti PRospect 6-9795.

DR. Z. DANILEVIČIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. vidaus ligos
Tel. ofiso — REpublic 7-4900
namų — GROvehill 6-8161
Persikėlė į naują ofisą
2858 West 63rd Street.
FRANCISCO MEDICAL CENTER
Priima tik pagal appointments

DR. ELENA DECKYS
NERVŲ IR PROTO LIGOS
55 E. Washington St. Kamb. 3400
PAGAL SUSITARIMĄ
CE 6-4781. Namų tel. PR 8-6960
Skambinti kasdien nuo 9 iki 4 val. Šeštad. nuo 9 iki 12 val.

GRADINSKAS
J. G. TELEVISION CO.
2512 W. 47th St., FR 6-1998
TV RADIJAI, HI-FI, VĖSINTUVAI
Pardavimai-taisymai. Sek. uždaryta

DR. T. DUNDULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Akušerija ir moterų ligos
4157 Archer Avenue
Ofiso val.: nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 v. vak. Šeštadieniais nuo 2-4 v. popiet. Trečiadieniais pagal sutartį.
Ofiso tel. VIrginia 7-0036
Rezidencijos tel. BEverly 8-8244

Rez. GI 8-0873 Rez. HE 6-1670
Dr. Eisin Dr. Balukas
DR. W. M. EISIN-EISINAS
DR. K. G. BALUKAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
6132 S. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą
Jei neatsiliepia skambinti MI 3-0001

Ofiso HE 4-1414, Rezid. RE 7-6807
DR. B. GAIŽIUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė akušerija ir moterų ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: kasdien 1—3 ir 6—8 val. vak. Šeštadieniais 1-4 p. p. Trečiadieniais uždaryta.

DR. A. GARUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Vidaus ir vaikų ligos
2737 West 71st St.
Val. kasdien nuo 6-8 val. vakaro šeštad. nuo 12:30 — 2:30 val. p. p. Treč. ir kitu laiku tik susitarus.
Tel. ofiso ir rez. WA 5-2017
Ligonius priima pagal susitarimą.

Ofiso tel. HE 4-7007.
Namų-rez. tel. PRospect 8-9061
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
(JOKSA)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63 Street
Val.: Pirmad. ir ketv. nuo 2:30 iki 4:30; antr. ir penkt. nuo 5 iki 8; šešt. nuo 1 iki 4. Kitu laiku tik susitarus.

Tel. ofiso PO 7-6000, rez. GA 8-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val. kasdien nuo 1 — 4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šešt. uždaryta

Telefonas: GRovehill 6-1606
DR. ALDONA JUŠKA
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
PRITAIKO AKINIUS
2422 W. Marquette Road
Valandos 9—12 ir 7—9 v. v. pagal susitarimą, išskyrus trečiadienus.

Ofiso ir buto tel. OLympic 2-1261
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Kasdien 10-12 ir 4-7. Treč. ir šeštad. tik 10-12.

Tel.: REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvis gydytojas)
3925 West 59th Street
Val.: Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 1—4 p. p., 6.30-8:30 val. vak. Šeštad. 1—4 val., trečiad. uždaryta.

Tel. ofiso ir buto OLympic 2-4150
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th St., Cicero
Kasdien 1—3 val. ir 6—8 val. vak išskyrus trečiadienius
Šeštadieniais 12 iki 4 popiet

Ofiso telef. LAfayette 3-3210, jei neatsiliepia, šaukite KEdzie 3-2868
DR. EMILY V. KRUKAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
4146 S. Archer Ave.
Val.: Kasdien popiet nuo 12—3 val vak.. pirm., antr., ketvir. 6—9 val
Trečiadieniais tik susitarus

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
KŪDIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
7156 South Western Avenue
MEDICAL BUILDING
Pirmad., antrad., ketv. ir penktad nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6 v. — 8 val. vakare. Trečiad. nuo 11 val ryto — 1 val. p. Šeštad 11 val. ryto iki 2 val. p. p.
Office tel. RE 7-1166
Res. tel. WAlbrook 5-8745

Platinkite "Draugą".

DR. MARIJA LINAS
AKUŠERIJA ir MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telefonas HEmlock 6-3545
(OFISO IR REZ.)
VALANDOS PAGAL SUSITARIMĄ

Tel. ofiso PR 8-7775, rez. PR 8-4783
DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd St.
Val.: pirmad. ir ketvirtad. 1-4 p. p. antrad. ir penktad. 5-8 v. v.

Ofiso HE 4-1818, Rezid PR 6-9801
DR. A. MESTAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė — vidaus ligos
5454 West 63rd Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v.
Šeštad.: 9 v. r. — iki 2 p. p.
Trečiadieniais uždaryta.

DR. JONAS V. MILERIS
NERVŲ IR SMEGENŲ LIGOS
5430 So. Kedzie Ave.
PAGAL SUSITARIMĄ
Tel. HE 4-1562
Skambinti 2 iki 9 val. popiet kasdieną, išskyrus trečiadienį.

DR. JULIJA MONSTAVIČIUS
GYDYTOJA-CHIRURGĖ
Vidaus ligos
10748 S. Michigan, Chicago 28, Ill.
Telef. ofiso: PULlman 5-6700
Namų: BEverly 8-3946
Priėm. val.: kasdien 6-9 v. v., šešt. 1-4 v. p. p., trečiadieni — uždaryta

Tel. ofiso VI 2-1484. Rez. RE 7-8817
DR. ALBINA PRUNSKIS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
3259 South Halsted Street
Val. kasdien: 3-7 p. p.; šeštad. 2-4 val. Treč. uždaryta.

Ofiso telefonas — Bishop 7-2528
DR. AL. RAČKUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4342 Archer Avenue
(Kampas Kedzie ir Archer)
VAL. kasdien nuo 2 iki 9 val. vak
Treč. ir sekmad. tik susitarus

DR. ZIGMAS RUDAITIS
2745 West 69th Street
Spec. ORTHOPEDINĖS LIGOS
Priešais šv. Kryžiaus ligoninę
VAL.: Pirma., antr., ketv., penktad nuo 9 iki 11 ryte ir nuo 6-8 val. v
Šeštad. nuo 2-4. Trečiadieniais ir kitu laiku susitarus telefonu.
Telef. REpublic 7-2290

DR. ANT. RUDOKAS, Opt.
Tikrina akis ir pritaiko akinius keičia stiklus ir rėmus
4455 S. California Ave. YA 7-7381
Val.: 10 ryto iki 8 vak. (trečiad. uždaryta. Šeštad. 10 v. r. iki 2 p. p.

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Naujas adresas: 4255 W. 63rd St
Ofiso tel. REliance 5-4410
REz. tel. GRovehill 6-0617
Valandos: 1-3 p. m. ir 6-8 p. m.
Penkt. tik 1—3 p. m.
Trečiad. ir šeštad. pagal sutartį

Ofiso telef. CLiffside 4-2896
Rezid. telef. WAlbrook 5-3099
DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1724 West 47th Street
(Bendra praktika ir specialiai chirurgija)
(Kamp. 47th ir S. Hermitage)
Val.: nuo 2 iki 4 val. ir 6 iki 8 v. v.
Šeštad. nuo 2 iki 6 val., išskyr. sek.

Tel. ofiso TO 3-0880
Res. tel. GA 3-6048
DR. FL. TALLAT-KELPŠA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Spec. chirurginės ligos
5002 West 16th Street, Cicero, Ill.
Val.: kasdien 5-8 p. m., šeštadien. 1-4 p. p. Kitu laiku ir trečiad susitarus.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Bendra praktika ir moterų ligos)
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PRospect 8-1223 ar TR 3-5677
Ofiso val.: Pirm 7-9 v. v., Antrad., Treč. ir Penkt. 6-9 val. vak., Šeštad. 2-4 val. popiet ir susig susitarimu.

Tel. ofiso HE 4-2122, res. GI 8-6196
DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
(71st ir So. Campbell Ave.)
Val.: pirm, antr., ketv. ir penkt nuo 2 iki 4 ir nuo 6 iki 8. Treč. ir šešt. uždaryta.

Telefonas — GRovehill 6-2626
DR. A. VALIS-LABOKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2524 West 69th Street
Specialybė: AKUŠERIJA ir MOTERŲ LIGOS
Valandos: nuo 1-4 ir 6-8 val. vak.
Šeštadieniais nuo 1-4 val. popiet
Trečiadieniais uždaryta

Tel. PRospect 6-9400
DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
6248 South Kedzie Ave.
Ofiso val. kasdien: 2-4; 6-8
Šeštad. nuo 2 iki 4. Treč. ir sekm. tik skubiais atvejais ir susitarus.

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3150
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2420 W. Marquette Road
Val. nuo 2 iki 4 v. v. ir 7 iki 8 v. v
Trečiad. ir šeštad. pagal sutartį.

DR. P. Z. ZALATORIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1821 So. Halsted Street
Tel. ofiso CA 6-0257, rez. PR 6-6660
Rezid. 6600 So. Artesian Ave.
Val. 11 v. ryto iki 8 v. p. p. 5-7 v.

Inteligentas, jo santykiavimas su artimu ir su priešu

Vytauto Širvydo ir kun. Vyt. Bagdanavičiaus laiškai, ryšium su jo straipsniu "Šviesuomenės prisikėlimas", atspaustu "Drauge" š. m. balandžio 1 d.

Gerbiamas Kunige:

Troškinamas noro, kad mūsų spauda būtų suprantamesnė eiliniam skaitytojui, drįstu kai kuo pasisakyti dėl jūsų straipsnio "Šviesuomenės prisikėlimas" ("Drauge" bal. 1 d.

Visų pirmiausiai neparyškinama, kas yra "inteligentas". Ar visi universitetų diplomuoti, profesionalai yra inteligentai, ar tik žmonės, kurie galvas naudoja galvojimui ir gyvena, taip sakant, minčių pasaulyje?

Jūs rašote: "Kūryba yra padarymas ko nors". Ar nutašymas gero kuolo ir Šv. Povilo laiškas lygi kūryba?

Toliau Jūs sakote: "Marksizmas atsirado kaip reakcija prieš defektingą inteligento santykiavimą su savo artimu". Rodos jis atsirado dėl ekonominio išnaudojimo, dėl darbo luomo atsiradimo ir noro "išeiti į žmones", žmoniškai pragyventi!

Jūs sakote: "Politiniame gyvenime vyksta kruvina reakcija prieš individualizmą, literatūroje viešpatauja vienišo žmogaus beviltybė, o filosofijoje, žmogus, beieškodamas tiesos ir Dievo, yra praradęs Dievą ir artimą". — Kur tai visa atsitiko: Amerikoje, Anglijoje, Prancūzijoje, Vokietijoje? Kurioje literatūroje, kurioje filosofijoje? Nejau pasaulis jau toks vienalytis, kad visur vienodi dalykai nutiko (visi abejotini, reikėtų įvardinti vardus).

Jūs sakote, kad "Atsakymą inteligento kūrybiškumui turi duoti teisėti visuomenės reikalai". Tais reikalais, rodosi, rūpinasi politikos vadai. Kadangi nepasakyta, kas yra inteligentas, kas jo kūryba, sunku suprasti, kodėl visuomenės reikalai turi duoti atsakymą. Jei inteligentas yra menininkas, ar mąstytojas, jis gali daugiau kūrybos parodyti, pavaizduodamas jam regimą pasaulį.

Jei pavyzdžiu siūloma Sauliaus ėjimas pas Ananijų, čia yra hegelizmas, kur tezė siunčiama pas antitezę sudaryti sintezę. Arba amerikietis turi eiti pas maskvietį ir antraip. Bet, vienas kito priešiškumo prisisrėbus, kas atsitiktų su jų turėtuoju savotiškumu?

Kalbėdamas apie individualų žmogų, Jūs rašote: "Pabėgimai, žinoma, baigiasi nepasisekimu. Kartais jie atveda prie Dievo, bent tais atvejais, kai nepasiseka pabėgti nuo savęs". Tačiau, rodos, mistikai su Dievu suartėja kaip tik nuo savęs pabėgdami. Ir Šv. Povilas sakė, kad reikia gimti nauju žmogumi, sunaikinti senąjį. Taigi, ir pabėgimas turi vertę. Kristus (ir pats Povilas) buvo prasišalinę į dykumą ir sugrįžo į pasaulį stipriau veikti. Ir Platonas, savo pasakėčioje apie uolą, tikrą šviesą pamačiusius liepė sugrįžti kitų mokyti.

Toliau, pas Jus yra šitoki sakiniai: "Visuomenės ryšys niekada negali atstoti paties asmens." "Kreipimąsis į Ananiją yra mūsų susitarimo ir susiklausymo simbolis". Tai ką, ar Amerika turi eiti pas priešininkę Maskvą išminties, ar Maskva pas Ameriką, jei tik priešiškume išmintis? Ar gai norėta pasakyti, kad tik krikščionybėje yra tiesa?

Gaila, kad daugelį straipsnių "Drauge" tenka skaityti dr. Šliūpo (kurio 100 metų sukaktį vengiama minėti) žodžiu betariant "snaudžiant", nes pro rūką šviesos nematyti.

Pagarbos žodį tardamas
Vyt. Širvydas

Gerbiamasis,

Ačiū Jums už dėmesį mano straipsniui ir už iškėlimą tų klausimų, kurie Jūsų akyse aptemdo visą straipsnį. Kiek galėdamas noriu neaiškumus išaiškinti. Man, žinoma, savo ruožtu, labai nuostabu, kad toks straipsnis, kaip šis, Jums sukėlė tiek daug neaiškumų ir dėl to tam tikro "rūko". Tas tik liudija, kad Jūs ir aš vis dėlto savo galvosenoje vienas nuo kito stovime tolokai arba bent kai kurias sąvokas suprantame ne taip vienas, kaip kitas.

Aiškindamasis, noriu prisilaikyti Jūsų klausimo kėlimo eilės.

Inteligentiją aš čia suprantu kaip galint platesne prasme. Tai yra ta šviesuomenė, kuri yra paskutiniame šimtmetyje susiformavusi vokiškai prancūziškoje kultūroje. Gal mažiausiai aš čia turiu galvoje anglosaksišką šviesuolį; dėl to ir mano samprotavimai jam mažiausiai tinka. Gal būt dėl tos priežasties ir Jūs šiame straipsnyje pasijutote nejaukiai, nes esate daugiau angliškai amerikietiškos kultūros žmogus. Bent taip aš apie Jus sprendžiu iš Jūsų skaitybos, kuri pasirodo Jūsų raštuose. Šviesuomenė, kurią aš čia turiu galvoje, pirmoje eilėje yra gerokai idealistinė (Hegelio prasme) ir gerokai romantinė. Tačiau kartu ji yra ir ekonomiškai pirmaujanti; jei norite — kapitalistinė.

Toliau, Jūs keliate klausimą, kaip aš savo straipsnyje suprantu kūrybą. Aš ją suprantu, ne menininkiška prasme, bet galimai platesne prasme, kurion įeina visokia žmogaus veikla, taigi ir kuolo tašymas ir Ap. Povilo laiško rašymas. Žinoma, tie darbai nėra vienodos vertės. Bet šiame straipsnyje aš ypač pabrėžiu, kad kūryba yra toks dalykas, kuris yra matomas ne tik kuriančiajam, bet ir kitam asmeniui.

Mano marksizmo kilmės nusakymas Jums atrodo nepriimtinas ir, vietoj manojo, jūs siūlote šitokį jo kilmės aptarimą: "Rodos jis atsirado dėl ekonominio išnaudojimo: dėl darbo luomo atsiradimo ir noro (išeiį žmones) žmoniškai pagyventi?" — Bet ar šitas Jūsų aptarimas netelpa mano paduotame aptarime? Ar ekonominis išnaudojimas nėra viena iš defektingų santykiavimo formų su savo artimu? Jeigu sutiksime, kad išnaudotojas, bent kuriuo techniškojo sugebėjimo atžvilgiu buvo pranašesnis už išnaudojamąjį, tai mes ir turime tai, kas mano yra pasakyta apie defektingus šviesuolio santykius su artimu, kaip marksizmo atsiradimo pagrindą.

Toliau, Jūs paliečiate vieną iš apibendrinančių mano sakinių, kuriuose aš iškeliu vienišo žmogaus apraiškas politikoje, literatūroje ir filosofijoje. Nors aš duodu tam reikalui vieną kitą pavyzdį, bet tai Jūsų nepatenkina ir Jūs klausiate, kur tai vyksta: Anglijoje, Prancūzijoje, ar Vokietijoje. Aš turiu prisipažinti, kad ir šiame atsakyme man sunku yra plačiau tai apibūdinti, negu aš esu padaręs savo straipsnyje, tačiau aš noriu užtikrinti, kad jei Jūsų ir mano laikas ir vieta tai

Dr. Albert Schweitzer, Nobelio taikos premijos laureatas, ir jo prie Ogooue upės Lamberene įsteigta ligoninė su koplytėle. Šiame Afrikos kampely vyksta ramus artimo meilės darbas, kai visas juodasis kontinentas skęsta sumišimuose. Čia dr. Schweitzer dirba jau nuo 1913 m.

leistų, mes, eidami nuo vienos literatūros prie kitos, nuo vieno autoriaus prie kito, rastume pakankamai pavyzdžių šiam mano teiginiui paliudyti.

Kai sakau, kad atsakymą kūrybiškumui turi duoti teisėti visuomenės reikalai, tai jūs prisimenate, jog pirmoje eilėje tai yra politikų darbas ir kad menininkas, vietoj to, turi vaizduoti jam regimą pasaulį. Jūs patys teisingai pastebėte, kad mūsų nesusipratimas šiuo klausimu kyla iš nevienodo mūsų inteligentijos supratimo. Bet aš bijau, kad net jeigu jūs ir sutiktumėte savo inteligento supratimą praplėsti mano siūloma kryptimi, vargiai ar Jūs sutiksite, jog ir menininkas, bent savo gelmėje, turi būti savo kūryba atviras artimui Atleiskite, bet šiuo atveju ir Jus aš "įtariu", kad Jūs esate perdaug individuališkas, t. y. permažai anglosaksiškas ir perdaug "europietiškas".

Toliau, jūs iškeliate klausimą, kuris turi toli siekiančių ir filosofinių, ir visuomeninių padarinių. Tai esti tada, kai Jūs kalbate apie hegelizmą Sauliaus ėjime pas Ananiją ir apie Amerikos lietuvio ėjimą pas Lietuvos lietuvį. Aš prisipažįstu, kad Hegelį paskutiniuoju laiku mėgstu paskaityti. Tačiau įžvelgti Hegelio tezę ir antitezę Sauliaus ėjime pas Ananiją — tai man sudaro ne mažesnį "rūką", negu jums mano straipsnis. Dar stipriau aš turiu pasisakyti prieš mintį, kurios ir jūs neremiate, kad amerikietis eitų pas maskvietį. Pasisakydamas prieš tai, jūs norite išsaugoti jų savitumus.

Sunku taip pat būtų mums šiame atvejyje aiškintis Hegelio dialektiką, kuri, antra vertus, yra reikalinga nemažo aiškinamojo darbo. Jeigu Sauliaus ėjimas pas Ananiją yra dialektika, tai šv. Ignaco rekolekcijų metode siūlomas pasirinkimas tarp dviejų kelių taip pat yra dialektika. Bet vargiai, ar Hegelis šių dialektikų išaiškinimui turi kokių geresnių pasiūlymų. Jo dialektika yra gereičiau kompromisas, siekiąs mechaniško skirtingų pažiūrų vidurio, palyginus su Pauliaus ir šv. Ignaco dialektika. Dėl tos priežasties man yra visiškai malonu pasisakyti kartu su jumis prieš kompromisą tarp amerikiečio ir maskviečio ir tarp laisvos Am. lietuvių visuomenės ir Lietuvos pavergėjų. Pauliaus ir Ananijo sintezė, man atrodo, visiškai netelpa Hegelio dialektikos rėmuose. Pagaliau aš noriu pakartoti, kad lemtingasis Sauliaus pasisukimas įvyko ne jo susitikime su Ananiju, bet jo susitikime su Kristumi. Jo susitikimas su Ananiju turi tik pagelbinės prasmės, kuri, tačiau, yra labai reikšminga.

Pagaliau jūs prisimenate nuo savęs pabėgimo klausimą ir teigiate, kad tai yra mistikų kelias. Tam tikra prasme tai yra tiesa, tačiau toli gražu ne visada. Šį klausimą svarstant man visada ateina galvon būdingas Tomo Akviniečio pasakymas apie atsiskyrėlius. Pasak jo, yra dvejopas atsiskyrimas. Yra šventojo atsiskyrimas ir vilko atsiskyrimas. Kas atsiskiria nuo kitų, kad labiau atsidėtų Dievui, tas yra šventasis. Bet kas atsiskiria nuo kitų, kad neperneša artimo, tas yra vilkas. Pagaliau ir šventasis atsiskyrėlis nebūtų šventas, jei jis kokiu nors aukštesniu būdu nebendrautų su kitais žmonėmis už juos besiaukodamas ir besimeldamas. Jūs patys tai visai teisingai sakote savo laiške, primindamas Kristaus, Povilo ir Platono pavyzdžius.

Baigdamas savo laišką, Jūs dar kartą klausiate, ar Maskvai reikia eiti ieškoti išminties į Ameriką ir Amerikai į Maskvą? Į tai aš norėčiau atsakyti šitaip. Nėra reikalo susitaikymo statyti aukščiau už pačią tiesą ir to poveikyje atsisakyti tiesos taikos sąskaiton. Jeigu iš mano straipsnio toks įspūdis būtų kam susidaręs, tai jis nebūtų mano norėtas įspūdis. Iš kitos tačiau pusės, tiesa yra toks universalinis dalykas, kad ir pas priešą galima jos rasti. Negali būti klaidos, kurioje nebūtu šis tas tiesos. Dėl to, tiesos ieškojimui nereiktų statyti jokių rubežių.

Ta pačia proga jūs priduriate klausimą: ar tik krikščionybėje yra tiesa? Nežinau, kokį niuansą Jūs šiam klausimui priduodate, bet aš drįstu į jį atsakyti teigiamai. Krikščionybėje yra tiesa. Krikščionybė yra tiesa ne tik savo mokslo turiniu, bet ir tuo procesu, kuriuo ji renka tiesos lašelius nuo įvairių gyvenimo sričių ir kuriuo ji laukia žmonių ir tautų apsisprendimo už tiesą. Krikščionybė yra tiesa ir savo dialektika arba savo išganymo istorija. Tam tikra prasme krikščionybė yra didelių priešingybių suderintoja, kaip tai matome Sauliaus ir Ananijo atvejyje. Tačiau tas suderinimas įvyksta ne tiesos kompromiso, bet absoliutinio jos išpažinimo keliu.

Savo laiško pabaigoje jūs padarote užuominą, kadėl "Draugas" nepamini dr. Šliūpo 100 metų sukakties. Į tai aš norėčiau atsakyti šitaip. Nėra abejonės, kad ir Šliūpo veikloje bei jo moksle galima atrasti teisingų dalykų. Tačiau to atradėjo vaidmens turi imtis ne katalikiškoji visuomenė, su kuria jis kovojo, bet jam artimesni sluogsniai. Tik tada, kai jiems pavyks Šliūpą pristatyti lietuviškai visuomenei taip, kad jo gerumai bus visiems akivaizdūs, tada bus galima kviesti ir katalikišką visuomenę užmiršti jo neigiamybes. Krikščionybės rėmuose yra įmanomas toli stovinčių vertybių suderinimas, kaip tai matome Sauliaus ir Ananijo atvejyje. Sunkiau, žinoma, ši dialektika yra įmanoma su Šliūpu dėl tos paprastos priežasties, kad jis yra jau miręs ir nei pasikeisti, nei pasirinkti jau negali.

Su geriausiais linkėjimais
Kun. V. Bagdanavičius, MIC.

Malonus Kunige:

Į mūsų straipsnį atsiliepiau, įsitikinęs, kad paryškinimas kelio lietuviui šviesuoliui Amerikoje yra svarbus mums bendruomeninis ir tautinis klausimas. Šviesuoliu suprantu tik humanitarą, ne profesijos (teisininko, gydytojo) ar prasisiekusio amatininko žmogų, nebent jis (kaip dr. Basanavičius ar dr. Kudirka) rūpinasi daug ir bendruomenės-tautos reikalais. Šviesuolių kaip prof. Kolupaila ar dr. Pikūnas nereikia kviesti visuomenei dirbti: jie jau dirba ir dirbai puikiai, kad ir ne mūsų visuomenei. Bet mums reikia telkti krūvon ir šviesti kelią "Basanavičiams ir Kudirkoms". Todėl, man rodos, buvo svarbu jūsų straipsniu paryškinti šviesuolį, nes jų esama visokių. Visi kuria, bet Amerikos lietuvių bendruomeniškai sveikatai būtų geriau, jei daugiau turėtumėm dr. Balių, Matusų, Šapokų, negu tų, kurie amerikietiškose laboratorijose sėkmingai ir garbingai plečia gamtos mokslų (ne humanitarinių) ribas.

Vėl leiskite nesutikti su jūsų posakiu apie marksizmą: kažkaip negaliu įsivaizduoti, kad tie pramonės kunigaikščiai, kurie pramonę kūrė ir pramoninę revoliuciją vykdė bei darbo klasės nepasitenkinimą sukėlė, būtų buvę "šviesuomenė", ar inteligentai, kurių "defektas" marksizmą pagimdė. Marksizmą Marksas pagimdė betupėdamas Britų muziejaus knygyne Londone ir studiuodamas pramoninės revoliucijos eigą iš raštų. Vokiečių ir austrų socialistų partijos, rodos, atsisakė bent to marksizmo, kuris skelbė klasių kovą, kruviną revoliuciją ir kovą prieš tikyba. Bet, rodos, ir Bismarkas kai ką "socialistinio" darbo žmonėms įvykdė? Bet inteligentai - šviesuoliai, mano nuomone, neturėjo jokios kaltės dėl blogos dalykų būklės pramonėje. Daug poetų ir rašytojų neigiamai tą būklę vertino, o gamtos moksluose išsiprusine buvo pramoninkų samdomi darbininkai.

Jūsų straipsnyje pakeltieji klausimai visi reikalingi ilgų išdėstymų, nes jie platūs klausimai. Žmonijos reikaluose ir santykiuose, rodos, vyrauja kokia tai dalykų tvarka, hierarchija. Todėl gal ir reiktų imti dalyką po dalyko: pasaulėžiūrą, politiką, šviesuolį inteligentą, šviesuolį profesinį vyrą ir t. p.

Pagarbos žodį tardamas
Vyt. Širvydas

Lietuvių Prekybos Namai

FURNITURE CENTER, INC.

Marquette Parke 6211-19 S. Western Ave., PR 8-5875

Naujoji įmonė randasi tarp Chicago Savings & Loan Taupymo b-vės ir Sears Roebuck, tame pat bloke ir toje pat gat. pusėje kaip Sears, East-rytų gat. pusėje.

PERSPĖJAME: Nebūkite suklaidinti — mūsų įmonė randasi rytų-East gatvės pusėje, nes vakarų gatvės pusėje baldų krautuvės ėmė vartoti Furniture Center vardą. Ant mūsų krautuvės durų 6211-19 S. Western Avenue be Furniture Center, Inc., dar užrašyta — J. LIEPONIS.

Nuoširdžiai dėkojame Chicagos ir tolimų apylinkių lietuviams už nuoširdų ir gausų mūsų rėmimą per 10 metų. Dabar Jūs galite pasidžiaugti, kad neveltui lietuvių prekybos namus remiate. Naujoji krautuvė užima 5 lotus ir yra moderniškiausia Chicagos Southwest dalyje.

Prekės naujausios ir geriausių fabrikų už žemiausias kainas — įsitikinkite apsilankę.

PUIKIAUSIAS PASIRINKIMAS: Sofų - Fotelių - Sectionals - Miegamųjų - Valgomojo Kambario Baldų - Kilimai siena nuo sienos ir įvairių dydžių - Šaldytuvų - Frigidaire ar General Electric - Televizijos aparatų - Vokiškų stereo, Telefunken, Saba, Blaupunkt, Virtuvėms Setų, Pečių.

VISKAS NAMŲ ĮRENGIMUI

KAS TIK TURI GERĄ SKONĮ — VISKĄ PERKA PAS LIEPONĮ

Furniture Center, Inc.

MARQUETTE PARKE

6211-6219 So. Western Ave. PRospect 8-5875

BRIDGEPORTE — ved. F. Rudaitis

3207 So. Halsted Street VIctory 2-4226

LIETUVIŠKOJI MOKYKLA
AMERIKOS LIETUVIŲ MOKYTOJŲ S-GOS SKYRIUS
Redaguoja J. Plačas, 7045 S. Claremont Ave., Chicago 36, Ill.

Aš lankiau okupuotos Lietuvos mokyklą

Laiškas iš Vokietijos

Rusų okupuotoje Lietuvoje teko man lankyti pradžios mokyklą. Sunkiausia buvo su maistu ir drabužiu, nes tais metais iš "kulokų" atimtas maistas riedėjo į rytus paremti išalkusius "brolius ir draugus". Didžiausias rūpestis buvo tėvams, kaip išlaikyti šeimą. Trūko avalynės ir ją iš dalies pakeitė klumpės ir naginės. Pavasarį tekdavo man, o taip pat ir kitiems mokiniams apleisti mokyklos suolą ir griebtis botago, kad už vasaros ganymą būtų galima nors rugių centnerį parsinešti namo. Bulviniai paplotėliai pakeisdavo duoną. Nors tėvas buvo geras specialistas, bet galą su galu nepajėgdavo sudurti. Ne visuomet būdavo gaunama maisto kortelės.

Trėmimai

Prasidėjo 1947 metai. Pagal Maskvos kompartijos nutarimą, buvo gabenami į tolimą, amžinai sukaustytą šalčiu, Sibirą lietuviai.

Liūdna būdavo mokiniams, kai iš ryto ateidami į mokyklą, jie neberasdavo savo mokytojų arba mokyklos draugų. Net ir mokytojų žvilgsniai būdavo kažkur nukreipti, gal jų likimas laukė rytoj, bet jie dirbdavo toliau su mokiniais.

Greit nutarė komunistai perkratyti mokyklas, ar jose neslypi kas vakarietiška. Miesto ir mokyklos biblioteka atsidūrė pavojuje. Buvo deginama, kas vakarietiška, tik paliekama, kas rusiška iš grožinės literatūros.

Mokykloje (Foto Vyt. Maželio)

Nebaigus progimnazijos, teko stoti į gimnaziją. Bet ir čia rusai greit pakrikštijo vietotoje progimnazijos — septynmetę, o gimnaziją — vienuolikmetę. Taip su vargu veržiausi į priekį.

Vakarietiškų knygų deginimas

Kai buvo išluota visa vakarų literatūra, tai pradėjo komunistai ir propagandistai uoliai vesti žūtbūtinę kovą — jaunimą į komjaunimą. Patys būdami neapsišvietę, buvo priversti griebtis smurto. Apklausinėjimas dažnai vykdavo tokia tvarka: "Kodėl nestoji į komjaunimą? Turbūt lauki amerikonų? Mes tau duodame porą dienų, kad tu su tėvais apsikalbėtumei, nes mes privalome žinoti, kas tave sulaiko — ar kapitalizmo idėjos, ar tavo religingi tėvai. Jei jie netrokšta, kad tu taptumei komunistu, kovotoju, tai jie yra fašizmo pakraipos, trokšta karo, laukia amerikonų".

Taip mokiniai buvo tardomi ištisomis valandomis. Reikėjo plano, o jis buvo sunkiai vykdomas. Kurie buvo kritę bėdon, privalėjo kaimynus, gimines, net ir tėvų nuomonę išduoti komjaunimo susirinkime, nes kitaip nebuvo laikomi aktyvistais.

Lietuvos istorija nedėstoma

Neteko man mokykloj pažinti Lietuvos istorijos. Mokyklose dėstytojai, dėstydami rusų literatūrą, turėdavo pakankamai medžiagos ir literatūros. Lietuvių kalba buvo dėstoma lygiagrečiai su rusų literatūra (t. y. tuos pačius rusų rašytojus, žinoma, tik lietuvių kalba) be vadovėlių, kurių nebuvo atspausdinta. Lietuvių rašytojai buvo praeinami siauruose rėmuose. Iš Lietuvos rašytojų, be gyvuojančių lietuvių komunistų rašytojų mokėmės apie Donelaitį, Kudirką, Strazdą, Žemaitę, Vienuolį, Mykolaitį - Putiną ir kt. Tiesa, rašytojas Krėvė, Lietuvos kritiko K. Korsako pagailėtas, buvo prikeltas iš kapų tik 1958 metais. Ką jau buvo kalbėti apie vakarų literatūrą, klasikus; ji nebuvo įvesta į mokyklos programą. Taip atėjo ta diena, kai išlaikydamas egzaminus, įgijau brandos atestatą, gaudamas teisę stoti į aukštąsias mokyklas.

Geležiniai vartai besiskverbiantiems į mokslą

Norėdami įstoti į aukštąsias mokyklas — institutus, privalo abiturientai būti komunistais. Jau vien dokumentai, reikalaujami prie pareiškimo pridėti, liudija apie geležinius vartus ne partiniams. besiskverbiantiems į aukštąsias mokyklas.

Abiturientai privalo 2 metus atidirbti gamyboje arba kolūkiuose (kolchozuose).

Prie pareiškimo reikalaujami šie dokumentai:

1) Mokyklos išduota charakteristika.

2) Charakteristika iš darbovietės, kaip mokinys — jaunuolis atsineša į darbą, vykdant Chruščevo planus.

3) Iš profsąjungos komiteto — charakteristika ir rekomendacija.

4) Iš komjaunimo komiteto — charakteristika (nors abiturientas ir nebūtų komjaunuolis).

5) Pažymėjimas iš miesto ar kolhozo.

6) Autobiografija (ranka rašyta).

7) Mokyklos baigimo pažymėjimas.

Ištrūkdamas į vakarus, apleidau Lietuvą, tą šalį, kurią valdo ne lietuvis, o maskolis.

— Žvlg.

Igno Malėno elementorius

DR. ANTANAS ŠERKŠNAS, Wethersfield, Conn.

Ignas Malėnas buvo vienas iš pačių pirmųjų mūsų pedagogų, kuris Lietuvos nepriklausomybės pradžioje parvežė į Lietuvą naująsias pedagogines idėjas iš vakarų Europos. Baigęs studijas Vokietijoje, kuri tuo metu buvo pasaulinės pedagoginės revoliucijos europinis centras, Ignas Malėnas buvo paskirtas metodologijos mokytoju į Saulės ir Simano Daukanto mokytojų seminarijas Kaune. Per eilę metų čia jo paruošti mokytojai tas naująsias pedagogines idėjas pernešė į krašto mokyklas.

Antras kanalas, kuriuo Igno Malėno dvasia sruveno į lietuviškąsias mokyklas, buvo pedagoginė spauda. Kaip "Lietuvos Mokyklos" redaktorius ir kaip bendradarbis įvairių kultūrinių žurnalų, jis daug energijos padėjo betobulindamas mokymo metodus mūsų mokyklose. Ypatingai daug dėmesio jis skyrė skaitymo - rašymo metodikai.

Jo naujas, moderniškas elementorius išeina šią vasarą. Ateinančiais mokslo metais mūsų šeštadieninės mokyklos jau galės šį elementorių vartoti. Šis elementorius yra rašytas 25 metus, nuo 1925 m. iki 1950 m., taisytas, tobulintas, vis taikantis prie vaiko prigimties ir pajėgumo skaitymo - rašymo technikai.

Elementorius parašytas fonetiniu metodu, išmokyti užima tik pusę laiko kaip garsiniu metodu. Skaitymas tampa tikrai lengvu dalyku, vaikai lengvai nugali skaitymo techniką ir dėlto stipriau pamėgsta knygą. Straipsneliai įdomūs, patrauklūs, intriguoją. Tai lengviausia priemonė išmokyti vaiką skaityti. Tik paskaityk vaikui pirmąjį skiemenį, toliau visa skaitys vaikas pats.

Šiuo metodu galima pradėti mokyti skaityti ketverių metų vaiką, kai tik pradeda domėtis skaitymu. Tinka netik mokyklai, bet ir namams. Bus spalvotas, pralenkiąs pačius moderniškiausius amerikinius elementorius.

KRONIKA

● **Inž. M. Ivanauskas** (ne Mikalauskas, kaip per klaidą buvo išspausdinta) yra autorius bal. 22 d. priede tilpusio straipsnio "Bažnyčių atnaujinimo darbai".

● **Išėjo iš spaudos sukaktuvinis miškininkystės žurnalo "Girios Aidas" 18—19 nr.**, redaguotas prof. J. Kuprionio. Jame telpa daug str. iš miškų mokslo ir ūkio srities. Rašo — dr. J. Genys, dr. Z. Prūsas, prof. J. Kuprionis, dipl. mišk. P. Šilas, dipl. miškų inž. V. Žemaitis. Įdomiai aprašo savo įspūdžius ir prisiminimus pokarinės Lenkijos, pereitais metais atvykęs į JAV miškų inž. J. Kiaušas. Daug žinių iš Lietuvos ir kitų kraštų miškų ūkio. Šis 18—19 nr. išleistas "Girios Aido" 10 metų ir Lietuvos Miškininkų Sąjungos 30 metų sukakčiai paminėti. Tam reikalui žurnalas sumaniai A. Beleškos pagražintas. 130 pusl. Kaina $1.50. Gaunamas: P. Norkaitis, 4218 S. Rockwell st. Chicago 32, Ill.

Planingas taupymas visada moka gerus
DIVIDENDUS!!
Nuo 1905 metų. tai yra, nuo pirmos įsikūrimo dienos,
MUTUAL FEDERAL SAVINGS
nuolat išmokėjo aukštus nuošimčius savo taupytojams
4¼%
Metinis dividendas už santaupas visose sąskaitose!
PRADĖKITE TAUPYTI ŠIANDIEN
Mutual
Federal Savings and Loan Association Chartered and Supervised by the U. S. Government
2202 West Cermak Road, Chicago 8, Illinois
Phone: VIrginia: 7-7747 JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres.

AMERICAN FURNITURE MART
PAVYZDINIAI BALDAI LENGVAIS IŠMOKĖJIMAIS
Matrasas su spyruoklėm ir spyruoklių dėžė $39.95
3 dalių sudedamas parior setas: 2 galiniai staliukai, 2 stalo lempos, cocktail stalas, paveikslas ir kilimėlis. $229.95
11 dalių miegamojo baldai: komoda, sointos, matrasai, 2 pagalvės. 2 Vanity lempos, 2 paveikslai, tik už $149.95
Specialus TV setas $139.95
GERIAUSIOJI KRAUTUVĖ PIGIAI BALDUS PIRKTI
Turime iš Vokietijos importuotų Stereo HI FI,
Fonografų ir įvairių radijo kombinacijų ir kitokių baldų
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS, Sav.
ROOSEVELT FURNITURE CO.
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711
Atdara pirmad. ir ketvirt. 9—9 val., antr., treč., ir šeštadieniais nuo 9 iki 6 val. Sekmadieniais atdara nuo 11:00 iki 5 val. vak.

4¼%
mokame už santaupas, padėtas investavimo sąskaiton.
Už paprastoj sąskaitoj laikomus pinigus mokame 4%.
Per 64 metus teikėme čikagiečiams įvairiausius patarnavimus. Šiandien pasididžiuodami norime pranešti, kad paruošėme dar vieną nemokamą patarnavimą. Prie įstaigos įtaisėme didelį laikrodį ir termometrą. Bet kuris čikagietis ar čikagietė, — nesvarbu, ar jis turi pas mus sąskaitą, ar jos neturi — praeidamas gali patirti tikslų laiką ir temperatūrą.
Albert J. Aukers, Prezidentas
District Savings
AND LOAN ASSOCIATION
3430 SOUTH HALSTED STREET • CHICAGO 8, ILLINOIS • CLiffside 4-0106
"Free Parking directly behind our office"
NEW OFFICE HOURS: MONDAY and TUESDAY 9 A.M. to 4 P.M. / WEDNESDAY CLOSED
THURSDAY 9 A.M. to 8 P.M. / FRIDAY 9 A.M. to 6 P.M. / SATURDAY 9 A.M. to 1 P.M.

DAN'S VIDEO
atlieka visus remonto darbus TV-iai ar Radijui reikalingus.
D. LIUTIKAS, el-tro technikas.
GA 3-4659. 8018 S. Lamon Ave.

SOPHIE BARCUS RADIO
ŠEIMOS PROGRAMOS
VISOS PROGRAMOS IŠ WOPA
1490 kil. AM ir 102.7 mg. FM
Lietuvių kalba: kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 10-11 val. ryto. Šeštadieniais ir sekmadieniais 8:30—9:30 val. ryto. Vakaruškos pirmad. 7 val. vak.
Anglų kalba: kasdien nuo antradienio iki penktadienio 7-7:30 val. vakaro.
Tel. HEmlock 4-2413
7159 So. Maplewood Ave.
Chicago 29, Ill.

Pasigėrėkite
Bavaria St. Pauli
Importuotu Vokišku šviesiu alum

VESTUVIŲ NUOTRAUKOS IR AUKŠTOS RŪŠIES FOTOGRAFIJOS MŪSŲ SPECIALYBĖ.
PRECIN PHOTO STUDIO
(Incorporated)
EDVARDAS ULIS, sav.
4068 Archer Ave. Tel. VI 7-2481

TELEVIZIJAS
Sąžiningai ir nebrangiai taisau. Už patarnavimą vietoje $3.00, už dirbtuvės darbą — $10.00 ir dalys. Pigios paveikslinės lempos.
J. MIGLINAS
2549 W. 69th St. II a. PR 6-1063

MOVING
A. BENIULIS atlieka įvairius perkraustymus bei pervežimus iš tolimų ir artimų atstumų.
Tel. RE 7-7083

ADOMAS VAITKEVIČIUS
Anglių ir Alyvos Patarnavimas
Telef. REpublic 7-5803
Visų rūšių apšildymo sistemos įvedimas, perdirbimas ir pataisymas
Greitas, sąžiningas ir pigus patarnavimas
ATLAS FUEL CO.
ATSTOVAS
4919 So. Paulina Street
Tel. PRospect 6-7060

Jeigu DAŽŲ ar VARNIŠIO reikia
skambinkit HE 6-2011
dieną ar vakare. Turime didelį pasirinkimą spalvų ir rūšių. Dirbtuvės sav. chem. inžinierius Juozas Ruokis.
Už tą pačią kainą pristatom Čikagoje į namus.

PINIGAI SIUNČIAMI Į LIETUVĄ
oro paštu—bet kokioje sumoje iki $300 tik už
$1.65
Kadangi senus rūbus ir kai-kuriuos maisto produktus negalima siųsti į Lietuvą, daug kas dabar siunčia tik pinigus—per
Amalgamated Bank
International Dept.
111 SO. DEARBORN ST.
Tel. FRanklin 2-4100
Chicago, Ill.
Member Federal Deposit Insurance Corporation

HEmlock 6-1251
VICTOR'S
HAIR STYLING
2442 West 63rd Street
Chicago 29, Illinois
Vėliausio stiliaus plaukų šukuosena, pusmetinis bei įvairus plaukų dažymas.
Pirmadienį uždaryta. Kitomis dienomis nuo 9 iki 6 val. vak. Ketvirtadienį ir penktadienį nuo 9 iki 9 val. vak. Savininkai:
Nijolė ir Vytautas Kaveckai.

INVENTORINIS
IŠPARDAVIMAS!
INVENTORINIAME IŠPARDAVIME PIRKSITE VISAS MEDŽIAGAS LABAI PIGIAI.
PASINAUDOKITE ŠIA RETA PROGA!
Stein Textile bendrovė yra pirmoji, kuri parūpino vilnonių, šilko, nylons, taffeta, aksomo ir kitų medžiagų siuntimui artimiesiems į Lietuvą ir tolimąjį Sibirą — už žemas kainas! Gavome specialių medžiagų paltams kaip vyrų, taip ir moterų: Veliūro, činčilos ir "needlepoint", kuriuos dar galima suspėti pasiųsti artimiesiems Lietuvon. Ypatingai yra atpiginta iki 50% medžiagos: (Draperies) — užuolaidoms, (Slip covers) — baldų užvalkalams ir (Upholstery) baldų apmušalams.
STEIN TEXTILE CO.
616 West Roosevelt Road, Chicago 7, Ill.
TELEFONAS — HARRISON 7-3737
Mūsų naujas adresas yra tik blokas į rytus ant Roosevelt Rd. nuo mūsų anksčiau buvusių patalpų.
Automobilius galite pastatyti nemokamai už kampo į šiaurę ant Jefferson St. — aikštėje

dovanos taupytojams
PADĖJUS $500.00 AR DAUGIAU KOVO IR BALANDŽIO MĖN. DUODAME ŠIĄ DOVANĄ

KAS DU MĖNESIAI DUODAMOS VIS NAUJOS DOVANOS
5¼%
mokame už ilgalaikes taupmenas!
DARBO VALANDOS:
pirm. 9 iki 8 v. v.
antr. 9 iki 5 v. v.
trečiad. — uždaryta
ketv. 9 iki 5 v. v.
penkt. 9 iki 5 v. v.
šešt. 9 iki 1 v. p.p.
JOSEPH F. GRIBAUSKAS, vedėjas
ST. ANTHONY SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
1447 S. 49th COURT, CICERO 50, ILL./BI 2-1397, TO 3-8131

LIETUVOS STATUTO KALBA

JONAS DAINAUSKAS, Chicago, Ill.

Lietuvos Didžiosios kunigaikštystės oficialus įstatymų rinkinys, vadinamas "Lietuvos statutas", buvo itin aukštos teisinės kultūros kūrinys, kuris galiojo - veikė taip ilgai, kaip nėra veikęs joks kitas įstatymų rinkinys, net ir labai didelę istorinę praeitį turinčiose valstybėse. Pirmoji Lietuvos statuto laida buvo paskelbta 1529 metais ir įsigaliojo nuo 1530 m. sausio mėn. 1 d. II-ji Lietuvos statuto laida buvo paskelbta 1566 ir III -ji 1588 metais. Tas Statutas veikė visame Lietuvos Didžiosios kunigaikštystės žemių plote iki 1838 metų, kada rusų caro Mikalojaus I-jo įsakymu paskelbtas negaliojančiu, nors kairiojoje Dniepro upės pusės (dviejų guberinių žemėse, savo laiku irgi sudarančiose sudėtinę L. D. K. dalį) jis galiojo net iki 1917 metų, tai yra 388 metus. Pabrėžtina, jog Lietuvos statutas nustojo veikęs ne todėl, kad jis buvo pasidaręs netinkamas, pasenęs, bet todėl, kad jis nepatiko okupantui - rusui, nors tas pats rusas, išleisdamas net 120 metų vėliau (1649) savo įstatymų rinkinį, jojo redakcijai daugiausiai yra "skolinęsis" iš Lietuvos statuto.

Kokia kalba parašytas?

Visos to statuto laidos vadinamos "Lietuvos statutas", tad niekas iš mūsų "kaimynų" nepajėgė jo "atimti" iš Lietuvos. Užtat, daug tenka girdėti apie to statuto kalbą. Esą, tas statutas parašytas... rusų, ukrainiečių, baltgudžių ir t. t. kalbomis. Priklausomai nuo to, ar tai rašo rusas, ukrainietis arba baltgudis, tokia kalba tariamai randa tą statutą esant parašytą ir todėl sako, statutas esąs rašančiojo "tautos" nuosavybė. Kartais būna, jog ir vienas kitas lietuvis, paskaitęs tik tokį ruso ar baltgudžio teigimą, nekritiškai jį pakartoja. Jei svetimasis, priešas, savinasi Lietuvos, lietuvių minties lobį, tai tą galima paaiškinti anos tautos "dvasios ubagiškumu", tačiau kai savasis — lietuvis — tą Lietuvos lobį, lengva ranka, pripažįsta svetimiems, tai tas niekuo negali būti pateisinta.

Tiesa, rusai Lietuvos statutą sako esant parašytą rusų kalba tik savo propagandiniuose leidiniuose (nors ir šie gali klaidinti, ypač Vakarų visuomenę, kai toks propagandinis leidinys yra išleistas kuria nors vakarų kalba, kaip pvz. "Nemuno Krašte", kurio prancūziškame vertime "Au pays du Niemen", 1959 m. išleistame Maskvoje, 21 pusl. rašoma "...Pagrindinis Didžiosios kunigaikštystės kodeksas — Lietuvos statutas — yra suredaguotas rusų kalba..."), gi moksliniuose veikaluose, nors ir patylomis, yra priversti pripažinti, jog tai nėra rusų kalba ir, kad tas statutas, tokiam ar kitam reikalui buvo tada ir tada išverstas į rusų kalbą. Daugiausiai savinasi tą statutą baltgudžiai, pirmon eilėn nurodydami, jog, esą, baltgudžių rašto kalbos pradininkas Skoryna rašęs tokia pat kalba. Ukrainiečiai tą statutą irgi vadina "ukrainietišku", nors daugiau kalba apie taikymą Ukrainos žemėse.

Statuto "pasisavintojai"

Tačiau, visi tie Lietuvos statuto "pasisavintojai" savo teigimus formuluoja vien politiniu požiūriu ir nė vienas jų nepateikia nė mažiausios analizės to statuto kalbos, jo gramatikos ar net jo žodyno. Tik tokiais pat sumetimais lenkų bei vokiečių istorikai kartoja teigimus, jog Lietuvos statutas esąs parašytas rusų ar baltgudžių kalba. Tais pačiais sumetimais lenkai net teigia, kad tas statutas esąs... lenkų tesinės išminties kūrinys, nors patys lenkai, per visą anos Lenkijos egzistavimo laikotarpį, nesugebėjo sudaryti jokio įstatymų rinkinio, bet... lenkai jau yra net perdaug pagarsėję pasisavinimu iš svetimų, kaimynų viso to kas gera ir svetimiems primetimo savo blogybių.

Suglaudus krūvon tokius teigimus bei neretą nesusigaudymą mūsiškiuose, reikia mums patiems kuo daugiau ir kuo garsiau apie tai kalbeti, rašyti, aiškinti, tą statutą tyrinėti, nes juo mes galime didžiuotis, parodydami pasauliui kiek išmintingi senosios Lietuvos valdovai turėjo būti, jei sugebėjo parengti, priimti ir taikinti tiek tobulą kodeksą.

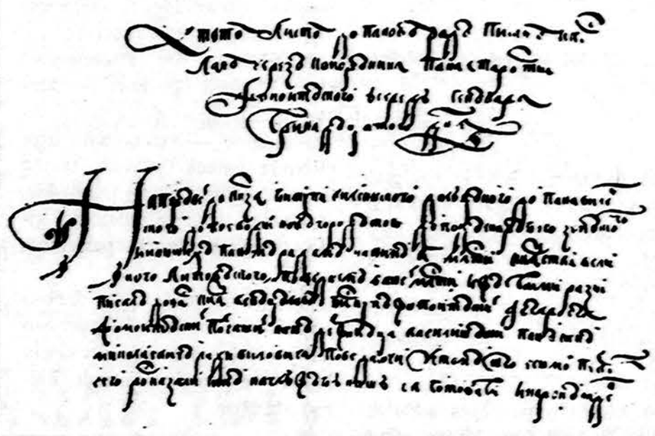

Lietuvos Metrikos įrašų fragmentas (Iliustracija D. Veličkos paruošto liet. literatūros vadovėlio).

Kitų ir mūsiškių studijos apie statutą

Tiesa, net mūsų istorinėje bei teisinėje literatūroje dar permaža yra rašinių apie tą statutą, nes, išskyrus prof. J. Lappo 1934—38 m. paskelbtą "1588 metų Lietuvos statutas", kur pirmojo tomo dvi knygos pateikia istorinę statuto atsiradimo apžvalgą, gi antrame tome (1938) yra to statuto tekstas, — nėra jokio didesnio rašinio, nagrinėjimo. 1960 metais I-jį Lietuvos statutą (Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės Statutas 1529 metų) išleido... Sovietinė Baltgudžių Mokslo Akademija Minske, kad pabrėžtų, jog tas statutas "nepriklausąs" Lietuvai. Nepriklausomos Lietuvos "Teisės" žurnale rasime porą straipsnių, tai ir viskas. Dabar laukiamas pasirodymas dr. J. Deveikės - Navakienės išversto į prancūzų kalbą (III-jo bei I-jo) ir lietuvių kalbą, tačiau laikas bėga, gi svetimieji bei priešai, veik be paliovos, skelbia įvairius rašinius ir apie mūsų statutą, daugiausiai, tačiau, su savo tendencija (pvz. prof. Wielhorskio studija "Lietuvos statutas" ir daugybe kitų), užtat niekad nėra mums patiems perdaug apie tai rašyti.

Statuto vertimai ir kalbos nagrinėjimai

Minėtas 1960 metų Minsko leidinys turi, greta originalaus teksto ir jo vertimą į rusų kalbą (padarytą, tariamai, dalyvaujant ir neseniai mirusiam prof. K. Jablonskiui). Vien paprastas tų dviejų tekstų sugretinimas parodo, jog originalas nėra rusų kalba (čia permaža vietos sustoti prie to vertimo, nors jis buvo padarytas labai neatidžiai ir daugelyje vietų jis neatitinka teksto turiniui ar net yra klaidingas). Kiek gilesnį I-jo statuto kalbos nagrinėjimą buvo padaręs čekas Hermenegild Jireček, 1880 m. išleisdamas to statuto tekstą, įrodydamas, jog tas tekstas nėra ukrainiečių ar baltgudžių kalba parašytas. Apskritai, gana daug svetimųjų mokslininkų, pradedant praeito šimtmečio pradžią, bandė Lietuvos statutą nagrinėti, versti, tačiau nė vienas jų nebuvo padaręs kokių nors konkrečių išvadų, ypač statuto gramatikos, sintaksės bei žodyno atžvilgiu. Tai galima sėkmingiau padaryti tik pilnai išverčiant tekstą. Tačiau pasirodo, svarbu yra, ar to statuto vertėjas pats moka... lietuvių kalbą, nes tik tada išryškėja to statuto lietuviškumas, lietuviška mintis.

Beverčiant Lietuvos statutą (bet kurią laidą) į kurią nors kalbą, pastebima, jog tiksliausiai jis yra išverčiamas į lietuvių kalbą, nes verčiant jo tekstą pažodžiui, lietuvių kalbos vertime nereikia daryti jokių žodžių eilės pakeitimų. Tad, apgraibomis, galima pasakyti, jog to statuto redaktoriai galvojo, mintijo lietuvių kalbos sąvokomis. Tikriausiai, tai buvo lietuviai, kurie Lietuvos statutą surašė anų laikų L. D. K. kanceliarine kalba. Tai nebuvo lietuvių kalba, tačiau tai nereiškia, jog per tai Lietuvos statutas nėra Lietuvos, lietuvių teisinės minties kūrinys, nes tada visur oficialūs dokumentai buvo rašyti **atitinkama kanceliarine kalba.**

Bizantijos įtakoje paplitusi senoji slavų kalba

Įtakoje senosios Romos imperijos pasidalinimo į Vakarų (Romos) ir Rytų (Bizantijos) valstybes, Rytų bei Vidurio Europos dideli plotai buvo patekę į Bizantijos kultūros įtaką. Vakarų Europa liko tiesioginėje Romos įtakoje (jei taip galima pasakyti schematizuojant), kur kanceliarine kalba, su lokalinėmis žodžių "priemaišomis", buvo pasidariusi lotynų kalba. Rytuose gi, apkrikštijus pirmiems slavų apaštalams Kiriliui bei Metodiui bulgarus ir pateikus, graikų alfabeto vieton, naujus (vėliau pavadintus "kirilica") rašmenis, paplito, kaip kanceliarinė kalba, senoji slavų kalba. Neabejotinai, jog pradžioje tai buvo senoji bulgarų kalba, tačiau, vėliau josios vietoje "įsigalėjo" čekų kalba, ypač, kai 1348 metais imperatorius Karolis IV-sis įsteigė Prahoje universitetą, kurį lankė ir labai daug lietuvių, Lietuvos D. K. žmonių (jų tarpe ir jau minėtas Skorina, dabar skelbiamas baltgudžių rašminės kalbos promotorius). Visais Gediminaičių laikais Lietuvos kultūriniai ryšiai su Čekija, o ypač su Praha buvo labai dideli ir užtat neabejotina, kad ir Lietuvos statuto redaktoriai su Praha buvo tokius ryšius turėję, taip teisinės minties recepcijos atžvilgiu, taip ir kalbos, žodyno, atžvilgiu. Per Prahą, tikriausiai, pateko į mūsų statutą ir Justiniano kodekso mintys.

Senoji kanceliarinė slavų kalba Lietuvos statute

Kaip tik, beverčiant statutą tai geriausiai aiškėja, nes, užtinkant jame kokį mažiau suprantamą, dažniausiai seną slavų, žodį, visuomet galima buvo tokį žodį rasti senosios čekų kalbos žodyne. Kitaip tariant, Lietuvos statutas buvo parašytas, neabejotinai sena, kanceliarine slavų kalba, kuri nėra nei rusų, nei ukrainiečių, nei baltgudžių kalba, nes josios žodynas lygiai galįs būti ne tik tų pastarųjų, bet ir visų kitų slavų kalbų (čekų, slovakų, slovėnų, bulgarų ir t. t.) žodynų, lygiai, kaip Vakaruose lotynų kanceliarine, viduramžio laikų, kalba galinti būti "savinama" prancūzų ar italų, ar net anglosaksų, ar germanų kalbų, nes joje randame skolintų žodžių ir iš tų paskirų kalbų. Tik tiek, jog dokumentų, rašytų anglosaksų ar germanų valdovų kanceliarijose, nesisavina nei italai, nei prancūzai.

Lenkus statutas laiko svetimais

Lietuvos statute, pagal 1522 metų Vilniaus nutarimą, buvo surašyti Lietuvos Didžiosios kunigaikštystės žemėse veikę papročiai, valdovų parėdymai, įsakymai, tačiau liečiantieji tik Lietuvos D. K. žemes bei žmones. Tame statute ir po vadinamos 1569 metų Liublino unijos, lenkų taip reklamuojamos, kaip tariamai "suliejusios" Lietuvą su Lenkija į vieną valstybę, Lenkija bei lankai yra svetimi. Tai aiškiai pabrėžia ir III-sios, 1588 metų (tai yra 19 metų po tos Liublino "unijos") Lietuvos statuto II-jo skyriaus 12 straipsnis.

Tiesa, tame statute mes randame (pvz. III-jo statuto pratarmėje bei III-jo skyriaus 3 str.), jog tas statutas turįs būti surašytas rusų kalba, rusų rašmenimis, tačiau tos sąvokos, tada, tiek pat bendro turėjo su Maskvos kunigaikštyste bei maskolių kalba, kiek šiandieninė Rumunija bei rumunų kalba turi bendro su Roma bei lotynų kalba.

Tame statute randame taip pat ir tiesiogiai skolintų iš lietuvių kalbos žodžių, kaip pvz.: doilidė, kuopa, klet's, kord (kardas) ir t. t., bet tai tik parodo, jog net ir anoji kanceliarinė slavų kalba tada buvo mažiau turtinga nei lietuvių kalba, gi tie skolintiniai žodžiai dar labiau pabrėžia to kalbos savitumą.

KRONIKA

● **A. Tamošaitienės** dailės kūrinių ir audinių paroda Hamiltone, Ont., Kanadoje, buvo surengta lietuvių tautinio meno koncerto proga, Lietuvių Namuose. Išstatyta tapybos ir guašo kūriniai, kilimai ir tautiniai drabužiai. Parodoje išstatyta per 50 darbų.

Parodos atidarymo žodį tarė tautinių šokių vadovė G. Breichmanienė ir buvo pristatyta Hamiltono visuomenei dail. A. Tamošaitienė, kuri savo žodyje išryškino lietuvių liaudies dailės būdingus kūrybos bruožus.

Parodą aplankė per 500 žmonių.

Dail. A. Tamošaitienė yra žemaitė, kilus iš Vainuto. Yra baigusi Kauno Meno mokyklą ir studijas gilino Švedijoje bei Austrijoje. Jau 1935 m. dalyvavo parodoje Kaune. Vėliau jos kūriniai buvo išstatyti tarpt. parodoj Paryžiuj, Berlyne, New Yorke, Hanau, Toronte, Brocktone ir kt. Yra apdovanota aukso medaliais.

● **Leonardo Šimučio,** "Draugo" vyr. redaktoriaus, 50 m. visuomeninės veiklos ir žurnalistinės darbuotės sukaktis bus minima gegužės 28 d. 4 val. 30 min. p. p. Pagerbimo akademija ir banketas įvyks Jaunimo centro patalpose. Leonardas Šimutis yra per 21 metus, nuo pat įsikūrimo, Amerikos Lietuvių tarybos pirmininkas, jau 27 metai kaip pirmininkauja L. R. K. Susivienijimui (tai organizacijai priklausydamas nuo 1917 m.), A. L. R. Katalikų Federacijos centro valdyboje buvo per 43 metus, o "Draugą" redaguoja jau 34 metai. Be to, dirbo dienraščio "Kataliko" ir "Vyčio" redakcijose 1915—1916 m., o "Garso" redaktoriumi 1918—1926 m., yra buvęs Lietuvos seimo nariu, įvairiose kolonijose pasakęs šimtus, gal net tūkstančius prakalbų, daug kartų lankęsis JAV prezidentūroje, Valstybės departamente ir kitose Washingtono įstaigose Lietuvos laisvinimo reikalais.

Yra sudarytas specialus komitetas iš organizacijų atstovų pagerbimo akademijai, meninei programai ir vaišėms suruošti.

Visi Pittsburgh'o lietuviai
KLAUSO IR REMIA
Pittsburgh'o Lietuvių Katalikų Radijo Programą
vadovaujamą
Lietuvos Vyčių Pittsburghe
JI TRANSLIUOJAMA
IŠ STIPRIOS IR GALINGOS
WLOA
RADIJO STOTIES BRADDOCKS
Kiekvieną sekmadienį nuo 1:30 iki 2:00 val. p. p.
Visais reikalais kreipkitės šiuo adresu: Lithuanian Catholic Hour, Radio Station WLOA, Braddock, Pennsylvania.

DAINA CO
Sav. inž. A. Semėnas
PARDAVIMAS - TAISYMAS
3321 S. Halsted St. - CL4-5665
Atd.: 9-6. pirm.-ketv. 9-9. Sekm. užd.

Pirkite JAV Apsaugos Bonus

Nelaukite susikimšimo — Registruokitės dabar!!!
CAMP ST. MICHAEL
Katalikiška stovykla Jūsų sūnui prie gražaus žuvavimui ežero
Dvi savaitės už $75.00
Hancock, Wisconsin — 4 valandos nuo Chicagos
Stovyklavimo sezonas nuo Birželio 25-tos iki Rugpiūčio 19tos
Tuojau pat siųskite šį kuponą dėl įdomios brošiūros
Camp Director, Salvatorian Seminary
St. Nazianz, Wisconsin
(Berniukams 7 iki 15 m.)
Vardas .....
Adresas ..... Tel. .....
Miestas ..... Zona .... Valstybė
Dvi savaitės minimum

PERKRAUSTYMAI—MOVING
Pigus, sąžiningas darbas. Visi apdraudimai. Dėl artimų ir tolimų distancijų. Šaukite sekančiai:
MOVING
ANTANAS VILIMAS
3415 SO. LITUANICA AVENUE
Chicago, Ill. Tel. FRontier 6-1882

MOKAM AUKŠTUS DIVIDENDUS ANT VISŲ TAUPYMO SĄSKAITŲ!
INDĖLIAI APDRAUSTI IKI $10,000.00
Paskolos ant namų nuo vieno iki dvidešimties metų — lengvais mėnesiniais atmokėjimais
BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASS'N
4071 Archer Ave. CHARLES ZEKUS, Sect'y LA 3-8248
VALANDOS: Kasdien nuo 9 iki 4:30; Ketvirtadieniais 9 iki 8 v. vak. Trečiadieniais uždaryta

TV, RADIJAI, STEREOFONINIAI HI-FI, VOKIŠKI APARATAI. TAISYMAS IR PARDAVIMAS
FRANK'S TELEVISION AND RADIO, INC.
3240 South Halsted Street Tel. CA 5-7252

1909 — 1961
Taupyk Stipriausioje
CHICAGOS TAUPYMO BENDROVĖJE!
4 1/4 % Dividendas mokamas visoms santaupoms
Turtas $80,000,000.00
Atsargos Fondas ... $7,500,000.00
Justin Mackiewich, Chairman of the Board
Justin Mackiewich, Jr., President
FREE PARKING
STANDARD FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO
4192 ARCHER AVE., CHICAGO 32
PHONE: VIrginia 7-1141
VALANDOS: Kasdien įskaitant šešt. nuo 9 val. ryto iki 4 val. po pietų. Ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 8 val. vakaro. Trečiadieniais visai neatidaroma.

Pristatome Visokių Rūšių STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMUI MEDŽIAGĄ
CARR MOODY LUMBER CO.
STASYS LITWINAS, Prez.
3039 So. Halsted St.
Tel. VIctory 2-1272
Apkainavimą ir prekių pristatymą teikiame nemokamai
Raštinė atdara kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadieniais iki 3 val. p. p.

AUTOMOBILIŲ TAISYMAS
LYGINIMAS IR DAŽYMAS
STABDŽIŲ TAISYMAS (Brake Service)
Žymiai sumažintomis kainomis.
Dėl kainos šaukite GRovehill 6-7777
SERVICE that pleases!
ČESAS AUTO REBUILDERS
2423 West 59th Street Chicago 29, Illinois

SKIP'S SELF SERVICE Liquor Store
5515 SO. DAMEN AVE. ALL PHONES WA 5-8202
APRIL — BAL. 27, 28, 29 D. D.

BISQUIT THREE STAR COGNAC	Fifth	$4.98
STOCK 10 YR. OLD IMPORTED BRANDY	Fifth	$3.98
CRUSADERS 10 YR. OLD PORTUGAL BRANDY	Fifth	$2.98
GRAIN ALCOHOL 190 PROOF U. S. P.	Fifth	$4.89
RICCADONNA VERMOUTH Dry or Sweet 30 oz. Bottle		$1.19
SKAIDRIOJI VODKA 80 PROOF	Fifth	$2.98
DISTILLED LONDON DRY GIN	Full Quart	$3.29
OLD ST. CROIX HEAVY BODIED IMPORTED RUM	Fifth	$3.79
IMPORTED FRENCH BLACKBERRY or APRICOT LIQUEUR	Fifth	$3.39
IMPORTED POLISH ZUBROWKA 100 PROOF	Fifth	$6.69

Pasikalbėjimas su arch. Edm. Arbu

Architektas Edmundas Arbas su šeima neseniai apsigyveno Kalifornijoje. Arbų šeimą čia vadina "laureatų šeima". Arch. E. Arbas laimėjo pirmą premiją Pasaulio Lietuvių Inžinierių ir Architektų sąjungos surengtame konkurse Lietuvos atstovybės rūmams suprojektuoti Brazilijos sostinėje Brazilia. Jo žmona, rašytoja Alė Rūta, yra "Draugo" romano konkurso laureatė.

Arch. E. Arbas gegužės 6 d. skaitys viešą paskaitą Los Angeles lietuvių kultūros klubo susirinkime. Ta proga "Draugo" korespondentas turėjo su architektu įdomų pasikalbėjimą.

— Kokių aplinkybių vedamas atsidūrėte Kalifornijoje, apleidęs Bloomfield Hills, Michigane, kur buvote sėkmingai įleidęs profesines šaknis?

— Čia ne mūsų tėviškės namai. Neprošalį pakeliauti ir pasigrožėti. Čia gi saulė spindi ištisus metus, gražus lietuvių būrys, "Lietuvių Dienos". Kur toliau ir bebėgsi, kai už slenksčio Didysis Vandenynas?

— Kas paskatino jus dalyvauti PLIAS paskelbtame konkurse suprojektuoti Lietuvos pasiuntinybės rūmus Brazilijoje?

— Grynai lietuviškas jausmas ir noras savo žiniomis bei patyrimu pasitarnauti bendram lietuviškam reikalui ir savo krašto prestižui. Antra vertus, reprezentacinio pobūdžio pastatas man patinka: tai menas lakios fantazijos, į kurią reikėjo sujungti — a) savo tautos kultūrinį chrakterį, b) moderniosios sostinės reprezentacinius reikalavimus, c) vietinės technologines ir klimatines sąlygas ir d) mūsų, lietuvių, kuklius finansinius resursus.

— Ar teko kada anksčiau susipažinti su panašaus pobūdžio projektais ir kokio įvertinimo sulaukėte, laimėję pirmą premiją?

— Su panašiais projektais teko susipažinti, kai dirbau pas žymų suomių architektą Eero Saarinen. Dėl įvertinimo. Didžiausias įvertinimas būtų projekto realizavimas. Po konkursinių darbų parodos Čiurlionio galerijoje Chicagoje 1960 m. vasario 6 d. įspūdingo paminėjimo lietuvių spaudoje, susilaukiau ir iš amerikoniško architektūros žurnalo "Progressive Architecture" sveikinimą su prašymu medžiagos apie 1-mą premiją laimėjusį darbą. Šis žurnalas yra milijoninio tiražo, pasiekęs visų kraštų bibliotekas; įsidėjo nuotrauką su aprašymu 1960 m. gegužės laidoj. Vėliau ir kiti profesiniai žurnalai įsidėjo nuotraukas su nemažais aprašymais, kaip "Pacific Architect & Builder", "Forum", "M. S. A. Journal", "C. L. A. Progress". Iš "Times" žurnalo gavau sveikinimą su prašymu suteikti žinių apie konstruktyvinių darbų eigą ir galutinį užbaigimą. Tik darbais savo kraštą galime reprezentuoti ir kelti jo vardą kitų tautų tarpe.

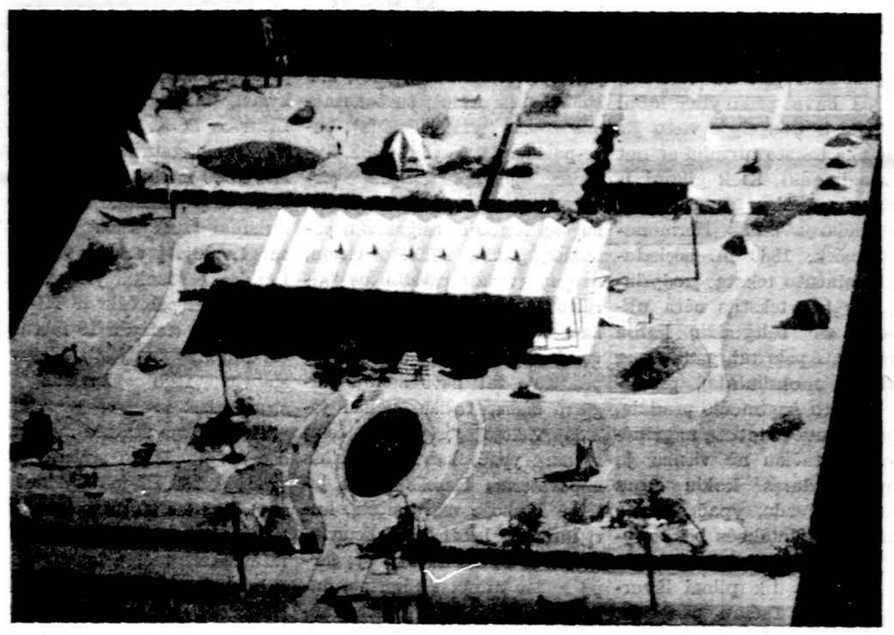

Arch. Edm. Arbas Lietuvos atstovybės rūmai Brazilijos sostinėje; projektas, laimėjęs pirmą premiją.

— Kurias vedamas mintis turėjote projektuodami pasiuntinybės rūmus?

— Pademonstruoti mūsų kraš to kultūrinį modernų veidą, taikantis prie vietinių sąlygų ir modernios sostinės stiliaus.

Tautinio meno elementus galvojau įvesti skulptūros arkadų nišose, vidaus balduose, svarbesnių kambarių sienų dekoracijose, Laisvės statuloje ir Lietuvos partizanams pagerbti sodelyje.

Kad ir skirtingus elementus, stengiausi sujungti į vieną ir dar iškėliau ant podiumo, įrengdamas požeminę vėsinančią terasą, apjuosiau kolonada, suskaldžiau stogo liniją, kad galėčiau išgauti iš mažos kubatūros, muzikaliai kiek galima, impozantiškesnį vienetą, kuris neprażūtų 1,5 hektaro plote, ar nebūtų nustelbtas kaimyninių didžiųjų ambasadų: Indijos ir Graikijos.

— Kas turėtų rūpintis pasiuntinybės rūmų statyba; iš kur kreditai, iniciatoriai? Ar neatimtų tu rūmų Brazilijos politinei santvarkai pasikeitus?

— Man patiko rašytojo J. Gliaudos posakis: "Mūsų visame tremties gyvenime tautinių idėjų ir uždaviniu įgyvendinime reikia partizaniškos drąsos ir savotiškos avantiūros".

Dabar ar tik nėra šaukštai po pietų. Tuo reikalu rūpintis turėjo Lietuvos konsulas Brazilijoje. Premijuotą projektą ar modelį reikėjo patiekti aprobavimui vietinei komisijai NOVACAP, kuriai pavesta naujos sostinės planavimas ir statybinė atsakomybė ir per tą komisiją prašyti Brazilijos ir Amerikos vyriausybių (per mūsų įgaliotą ministerį Washingtone) kreditų statybai. Be abejo, simboliškai ir mums, lietuviams, būtų reikėję prisidėti. Įjungus JAV vyriausybę, kad ir Brazilijos politiniams vėjams pasikeitus, gal nebūtų jiems buvę drąsu gadinti gerus santykius su dideliu kaimynu ir geradariu. Lietuvos konsului Brazilijoje esu pasiuntęs iškarpas iš amerikiečių žurnalų apie Lietuvos pasiuntinybės rūmus, taip pat ir modelio nuotrauką, bet atgarsio jokio. Gailu, kad tik tiek tepajudėta. Realizavus šį darbą būtų laimėtas didelis prestižas.

— Ar buvo išnaudotos visos galimybės atstovybės rūmus pastatyti ir nepalikti sumanymo išgarsinto, bet neįvykdyto?

— Tai ne mano kompentencijoj. Į šį klausimą išamiau galėtų atsakyti Lietuvos atstovybė Brazilijoje. Konkurso pravedimas praėjo gana sėkmingai ir už šį didelį darbą Pasaulio Lietuvių Inžinierių ir Architektų sąjungai PLIAS, Amerikoje konkurso komisijai ir visiems inžinieriams ir architektams, prisidėjusiems savo materialine parama, priklauso mūsų visos tautos pagarba ir dėkingumas.

— Ar įmanoma modernizme sutalpinti ir lietuviško stiliaus bruožus? Ir ar lietuviškas stilius yra išryškėjęs?

— Tai galima tik savame krašte. Tautinio stiliaus elementus įkvepia: a) istorinės gyvenimo sąlygos, b) gyventojų pagrindinis užsiėmimas, c) technologines ir klimatinės sąlygos. Šie faktoriai atsispindi ne tik išorinėse linijose, bet ir pastatų bei sodybų planavime. Išeivijos stiliuose gali būti tik tautiniai motyvai arba tautinio stiliaus erzacai.

— Kaip žiūrite į stambias lietuviškas statybas Amerikoje ir ar išnaudojamos galimybės lietuviško pobūdžio architektūrai?

— Į lietuviškas statybas investuota apytikriai 500 milijonų dolerių. 95% tų pastatų įvykdyta ir vykdoma kitataučių, kai mūsų kvalifikuotų profesionalų yra pakankamai. Jei tos sumos būtų mūsiškių rankose ir jei nors 1% jų būtų skirtas Geležiniam fondui, susidarytų graži suma mūsų kultūriniams reikalams. Stigdami lietuviško sąmoningumo, tas sumas paleidžiame kitiems. Silpniname savo materialinį, kultūrinį ir tautinį potencialą.

— Kokia jūsų nuomonė apie Los Angeles lietuvių Kultūros klubą?

— Labai gera. Visuomenės susidomėjimas Kultūros klubo įdomiomis programomis ir šilta nuotaika vis auga. Durys atviros visiems, kurie nori savo mąstymu papuošti ne tik šeimos lietuviškąjį gyvenimą, bet ir toje dvasioje reprezentuoti savo kraštą.

— Kokia tema paskaitą skaitysite Kultūros klube gegužės 6 d?

— Lietuviškas stilius modernizme ir jo reikšmė išeivijos gyvenime.

— Kodėl šią temą pasirinkote?

— Visas gyvenimas smarkiu tempu rieda į priekį ne tik mokslo, meno, bet ir technologijos srityje. Savo paskaitoje norėčiau nors suglaustai išryškinti, kur mes esame ir ko siekiame išeivijoje per savo tautiškai modernųjį architektūrinį stilių.

Koresp.

● **Lietuvių poezijos antologija anglų kalba** ruošiama rūpestingai. Clark Mills yra išvertęs į anglų kalbą visą eilę lietuvių poetų kūrinių.

KULTŪRINĖ KRONIKA

● **Dainė Augustaitytė** išlaikė filosofijos doktorato egzaminus Muencheno universitete (Vak. Vokietijoj). Doktorato darbas buvo įteiktas ir profesorių komisijos priimtas kiek anksčiau, pats darbas ir egzaminai įvertinti laipsniu — cum laude. Darbo tema: "Das litauische Phonationssystem" (lietuvių kalbos fonologijos sistema). Ji suskirstyta į a) fonologijos apimtis — lietuvių kalbos garsai, b) fonologijos sistema — kaip tie garsai susiskirsto ir c) jų naudojimo taisyklės — pagal kokias taisykles jie veikia ir jų įtaka vienų į kitus. Tenka pabrėžti, kad lietuvių kalbos fonologija (fonetika) yra visai ypatinga (savotiška), visai nepanaši į slavų kalbą. Ji gimininga latvių ir senajai prūsų kalboms. Tai yra pirmas didesnis šios srities darbas, apimantis 150 mašinėle rašytų puslapių, su gausiu kiekiu lietuvių kalbos pavyzdžių.

Prof. Jan. Otrębski (lenkas) savo gramatikoje "Gramatyka języka litewskiego" (Warszawa 1958), N. S. Trubetzkoj — "Grundzuege der Phonologie" ir R. Ekblom (švedas) — "Manuel phonetique de la lange lithuanienne" — šį tą mini apie lietuvių kalbos fonetiką, tačiau arba klaidingai (kaip Otrębski), išeidamas iš slavų fonetikos, kiti — nepakankamai, paviršutiniai.

Dr. D. Augustaitytės darbas bus išspausdintas Muencheno universiteto leidinyje (vokiečių kalba) ir papildys lietuvių kalbos studijas.

Naujoji daktarė yra dar baigusi Heidelbergo universiteto kalbų vertėjų institutą ir be lietuvių kalbos — laisvai kalba anglų, prancūzų, vokiečių, rusų, lenkų ir ukrainiečių kalbomis. Jos tėveliai gyvena V. Vokietijoj. Inž. Jonas Augustaitis yra lietuvių kuopų ryšio karininkas amerikiečių armijoj (Ž. V.)

● **75 metai nuo Jono Juškos** (Juškevičiaus) mirties sueina šiandien. Jis mirė 1886 m. bal. 29 d. (nauju kal. geg. 11) Kazanėje, turėdamas 70 m. Tai buvo brolis dainų rinkėjo kun. Antano Juškos, davusio mums garsųjį dainų rinkinį. Jonas Juška, išėjęs bernardinų mokyklą Dotnuvoje, aukso medaliu baigė Kražių gimnaziją ir 1844 m. baigė Charkovo univ. Istorijos Filologijos fakultetą. Mokytojavo Mohilevo gimn., Naugardo gimn., buvo Žemojo Naugardo gimn. inspektorius. Katalikams uždraudus eiti pareigas administracijoje, jis buvo iškeltas į Jekaterinoslavą gimn. senųjų kalbų mokytoju. Tenai atvykus profesoriui Baudouin de Courtenay, jiedu susirūpino kun. Ant. Juškos lietuviškųjų dainų ir žodyno išleidimu. Su pamėgimu gilinosi į lietuvių kalbą ir yra kai ką iš tos srities parašęs. Dirbo prie brolio ruošiamo žodyno ir rašė lietuvių kalbos gramatiką, kurios rankraštis ar nuorašas buvo Lietuvių Mokslo draugijoje Vilniuje.

● **Alfonsas Gricius** paruošė spaudai eilėraščių rinkinį "Pažadinti sfinksai".

Geriausias ir patikimiausias patarnavimas siunčiant

DOVANŲ SIUNTINIUS

Į VISAS U.S.S.R. DALIS

Atneškite arba atsiųskite pakietus į seniausią bendrovę, tvarkančią pakietų persiuntimą

GLOBE PARCEL SERVICE, Inc.

CENTRINIS OFISAS:

716 Walnut St., Phila. 6, Pa. WAlnut 5-3455

Skyriai didžiuosiuose miestuose. Reikalaukite katalogų arba informuokitės Jūsų apylinkės telefonų knygoje

GREITAS—SUMANUS—PATIKIMAS PATARNAVIMAS

● KULTORINGA MOTERIS dėvi kukliai, bet elegantiškai. Kai būsite Down Town'e, užeikite į IREN'S FASHION SALON (Stevens Building) užsisakyti naują suknelę, arba pasitarsite apie pataisymus. Kalbėsime lietuviškai.

IREN'S FASHION SALON

17 N. State St. (Suite 1718)

Phone AN 3-6295

Pasinaudokite mūsų firmos patikimiausiu, atsargiausiu ir tinkamiausiu patarnavimu.

GENERAL PARCEL & TRAVEL CO., INC.

(Laisniuota per Intourist)

SIŲSKITE SAVO GIMINEMS PAKETUS

Į LIETUVĄ, UKRAINĄ, BALTARUSIJĄ, LATVIJĄ, ESTONIJĄ IR KITAS RESPUBLIKAS

SIŲSKITE PAKETUS DABAR

135 W. 14th St., New York 11, N. Y., Telephone CHelsea 3-2583

Atdara kasdien nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais nuo 9 iki 4 val. dieną

141 Second Ave., New York City. Tel. GRamercy 5-7430

Arti subway — Tarp 6th ir 7th Aves. Atdara kasdien 9—6; sekmadieniais 9—4.

21 Fifth Avenue, Youngstown 3, Ohio, Tel.: RI 3-0440
359 West Broadway, So. Boston 27, Mass., Tel. ANdrew 8-5040
132 Franklin Avenue, Hartford, Conn., CHapel 6-4724
332 Fillmore Avenue, Buffalo 6, N. Y., Tel. TL 6-2974
39 Raymond Plaza W., Newark, N. J., Tel. MArket 2-2877
900 Literary Road, Cleveland 13, Ohio, Tel. TOwer 1-1461
11339 Jos. Campau, Detroit 12, Michigan, Tel. TOwnsend 9-3980
632 W. Girard Avenue, Philadelphia 23, Pa., Tel. WAlnut 5-8878

3216 Sunset Boulevard, LOS ANGELES 26, Calif. NOrmandy 5-9887

2803 3rd AVE. (tarp 147 ir 148 St.) BRONX 53, N. Y. Tel. LUdlow 5-2624

217 E. Hennepin Ave., MINNEAPOLIS 14, MINNESOTA. Tel. FEderal 2-4908

Mūsų didelė ir patikima firma yra patarnavusi tūkstančiams pasitenkinusių klijentų. 100% garantija, kad kiekvienas paketas bus pristatytas. Išsiunčiame į 48 valandas.

Adresatą pasiekia į 6—7 savaites oro paštu į 7—12 dienų.

Dabar galima rūbų siuntiniuose siųsti ir kavos pupelių, šokolado (plytelių) ir bonbonkes.

Mūsų raštinėse randasi pilniausias pasirinkimas pirmos klasės medžiagų.

Klauskite pilno katalogo, rodančio kainas dėl muito ir patarnavimo. Katalogas veltui.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išpiaustyti paveikslų rėmai. Pritaikinti paveikslams, skelbimų rėmai, metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago

VIrginia 7-7258-59

JŪS GALITE PASITIKETI DAKTARO PARAŠYTO RECEPTO TIKSLIU IŠPILDYMU, KAI KREIPIATES Į MŪSŲ VAISTINĘ.

Kasdien išpildydami didelį kiekį receptų, vartojame šviežius vaistus, kurie sekmingai veikia. Turime vaistų didelį pasirinkimą ir pačių naujausių, vėliausiai išrastų.

Kviečiame ir Jus duoti mums išpildyti Jums daktaro parašytą receptą ir įsitikinsite, kad mūsų vaistai švieži, kainos labai prieinamos.

DARGIS Drug Store

CHARLES P. DARGIS

Reg. Pharmacistas

2425 W. Marquette Road

Chicago 29, Ill.

Tel. HEmlock 4-6050

PRESCRIPTION

VALANDOS:

Kasdien 9:30 v. v. iki 9 val. vak. Šeštad. 9:30 v. r. iki 6 v. v. Treč. ir sekmad. uždaryta.

Order FUEL OIL now!

PASIRUOŠKITE ŽIEMAI

Leiskite mums patikrinti Jūsų centrinį apšildymą

Pakeičiame į GAZO—ALYVOS apšildymą

Paruošta KURENAMA ALYVA

Pilnas patarnavimas

Išsimokėjimo sąlygos

ANGLYS

Komerciniams

Rezidenciniams namams

SIURBLIAIS IŠVALOMI Boileriai—Center. krosnys

Mes įrengiame — Mes aptarnaujame

● Stokerius — Boilerius

● Anglines krosnis — Alyvos degintuvus

● Karšto vandens šildytuvus

Pardavėjas: Vincas Doba

GAPS ALYVA ANGLYS

Kreipkitės į mus visais apšildymo ir air-conditioning reikalais

2735 W. 63rd St. Dieną ar naktį PRos. 6-6677

PASIRUOŠKITE ŠIŲ METŲ ATOSTOGOMS!

Šių metų atostogas planuokite jau dabar, kad galėtumėt turėti geresnį pasirinkimą ir lankytinų vietų ir lėktuvų ar laivų pasirinkimą

SEGHETTI TRAVEL BUREAU

2451 S. Oakley Ave., Tel. YA 7-3278, Chicago 8, Ill.

sutvarko dokumentus, parūpina kelionę lėktuvais, geležinkeliais, autobusais, laivais, kaip keliauti Europoje taip ir planuoti atostogas P. Amerikoj, Kanadoj ar ir pačioj Amerikoj įvair. vietose.

NELAUKIT, nes rytoj jau gali būti pervėlu

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimei ištikus neturėsite jokių nemalonumų.

GENERALINIAI AGENTAI ŠIŲ kompanijų:

AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE COMPANY
AMERICAN BONDING COMPANY
AMERICAN INDEMNITY COMPANY
DUBUQUE FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S FUND INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S INDEMNITY COMPANY
INDUSTRIAL INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
PACIFIC NATIONAL FIRE INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
RELIANCE INSURANCE COMPANY
UNIVERSAL INSURANCE COMPANY
WESTERN FIRE INSURANCE COMPANY
WESTERN CASUALTY & SURETY COMPANY

Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters

O'MALLEY and McKAY, Inc.

222 W. Adams St. Room 800

Telefonas CEntral 6-5206

Dailės paroda Chicagos Meno Institute

ANTANAS RŪKŠTELĖ, Chicago, Ill.

Pastarųjų dvejų metų laikotarpyje galima buvo pastebėti ryškų keitimąsi Chicagos Meno instituto (The Art Institut of Chicago) vadovybės pažiūrose į dailę: nuo kraštutiniai šališkai remto abstraktizmo, einama prie visų krypčių palaikymo ir lygiateisio įsipilietinimo instituto patalpose. Šis dvasinis lūžis atsirado su naujos vadovybės atėjimu. Jis turėjo įvykti, nes senosios vadovybės dailės politika buvo įkyrėjusi ne tik instituto parodų lankytojams, bet ir to instituto rėmėjams bei mecenatams.

Bet ir šimtaprocentinis "liberalizmas" dailės reikaluose ne visuomet pateisinamas, atiduodant duoklę didžiajam menui. Kaip ne vienoje parodoje anksčiau, taip ir pastarojoje, meno vardu išstatyta eilė eksponatų, kuriuos neįmanoma būtų įterpti į kurią nors ir bet kokią dailės kategoriją. Profesionalo dailininko ir dailės teoretiko akimis žiūrint, kai kurie eksponatai iš viso neprivalėjo į šią dailės parodą patekti. Pvz. ką bendro turi su grynuoju menu Richard Frank Demme dėžutėje po stiklu išstatytos kelnių dalis, ir daugiau nieko. Žinoma, paties šio "meno" gamintojo negalima kaltinti, nes žmogus tik tiek turėjo išminties, mokėjimo ir sugebėjimo, bet jau jury komisija čia yra kalta. Ypač nustembi, kai šešių jury komisijos narių tarpe randi Allen S. Weller — Illinois universiteto grynojo ir pritaikomojo meno kolegijos dekaną. Jo pavardė čia nieko nesako, bet kaip meno mokyklos vyriausias vadovas — šį tą reiškia. Nesistebėkim, kad ir mokyklas baigę kai kurie nieko nemoka.

Nors abstraktizmas ar abstraktinis ekspresionizmas silpnėja (apie tai rašo ir svetimųjų spauda), bet šioje parodoje jis dar sudaro didžiąją parodos dalį. Ir didžiausios premijos paskirtos jo atstovams. Kai žmogus gretini paskirtas premijas su premijuotaisiais darbais, o pastaruosius su nepremijuotaisiais — niekaip nerandi ryšio tarp paskirto pinigo ir kūrinio vertės. Lygiai sunku atspėti premijų skyrimo pagrindus. Žiūri atliktą darbą ir nematai nei tapybos, nei skulptūros, nei grafikos, nei pritaikomojo meno ir nieko, kas duotų progos priskirti prie kurios nors meno šakos ar meninių pastangų. Štai pavyzdys: Ronald Ahlstrom patiekė didelę kvadratinę drobę, ant kurios nieko nėra daugiau, kaip be tvarkos priklijuotos nešvarios išvaizdos popierio juostelės; "paveikslo" pakraščiai patepti pilku dažu. Šis "kūrinys" tapo atžymėtas Brodus James Clarke Memorial premija. Reikia pasakyti, kad parodoje yra keli įdomūs abstraktiški darbai. Nors juose nėra nei idėjos, nei minties, nei formos, bet jie save išperka spalvų kultūringumu. Bet kai pamatai popieriukų klijavimus (tokių yra net keletas), kiaušinius, arbatžolių koštuvėlius, horoskopus, vabzdžius, sutrunyjusio medžio gabalus, geležies laužą ir panašias "vertybes", turi sutikti su nuomonėmis, tų, kurie tvirtina, kad abstraktizmas baigia išsigimti. Kadangi ši meninė ir kultūrinė "pažanga" kergiama prie moderniškos dvasios, tai mūsiškis V. Vizgirda, kurio paveikslus čikagiečiai tik ką bus matę Jaunimo centre, galima būtų priskirti prie "realistų", nežiūrint, kad jis save laiko modernistu ir vis laikosi to paties ekspresionizmo, užgesusio prieš 40 metų. Ir tai ne vienas Vizgirda galima būtų nurašyti iš modernistų sąrašų, lyginant juos su šių dienų modernistais.

Jau seniai pamirštas dadaistinis sąjūdis, su buvusiu centru Paryžiuje, vedęs kovą prieš bet kokį grynąjį meną, yra atgaivintas šioje parodoje William D. Arsenault dėka. Jis išstatė darbą, dadaistinę konstrukciją, pavadintą "Oh, no Mommy' I lost my bubble gum". Iš pavadinimo sunku susidaryti "kūrinio" vaizdą, — reika pamatyti.

Keista, kad net japonai, visoje savo kultūros istorijoje kūrę būdingą jiems meną, šiandien tiek "sueuropėję", kad sunku atskirti nuo amerikono, prancūzo, vokiečio, žydo ar kitos tautybės žmogaus. Puikus suniveliavimo pavyzdys ir beidėjinio internacionalizmo parodymas.

Maždaug parodos trečdalį sudaro natūralistinės, klasikinės - realistinės, surrealistinės krypties ar jiems artimo mišinio atstovai. Herb Davidson ir Glenn H. Dickson davė tokius darbus, kuriuos, mūsų girdėtu žodžiu, galima būtų pavadinti "fotografais". Kiekviena smulkmena, kiekvienas plaukelis ar žolelė yra išpiešti. Čia matome realizmo ir surrealizmo mišinį. Iš šios kategorijos vadinamą Renesanso premiją gavo Robert W. Addison už kūrinį Winchester Bays.

Skulptūrų randame irgi įvairių krypčių — nuo realistinių iki kraštutinių abstraktinių. Dailės Instituto skirtą premiją gavo Richard Hunt už abstrakciją su šakotom formom (construction with Branching forms), medžiaga - plienas. Šiame skyriuje dalyvauja ir vienas lietuvis skuptorius — Alex Marčiulionis su kūriniu "Three Towers", bronza.

Kadangi paroda tęsis iki š. m. gegužės mėn. 28 d., siūlyčiau visiems menu besidomintiems ją apalnkyti, kad galima būtų susidaryti pilnesnį vaizdą, vertinant savųjų dailininkų kūrinius jų rengiamose dailės parodose.

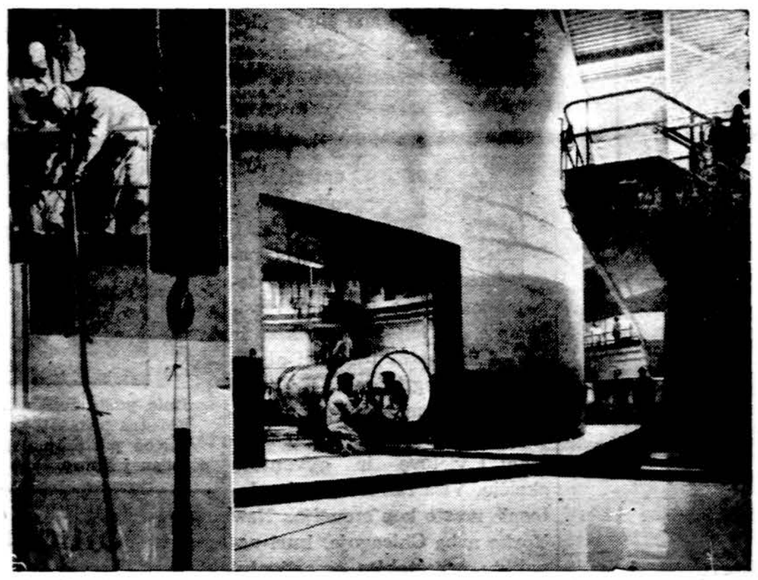

JAV Aeronautikos ir Erdvių administracijos atominė laboratorija netoli Clevelando. Kairėje matome technikus, apsirengusius specialiais drabužiais, maišančius vandens baseiną, kur yra įleista atominius spindulius leidžiančios medžiagos. Dešinėje — laivas, vidury — įrengimas atominiams eksperimentams.

OKUP. LIETUVOJ

▼ **Sirijos Giros romanas kritikos ugnyje.** Jaunojo rašytojo (ir mediko) V. Sirijos Giros romanas "Voratinkliai draikės be vėjo", atspausdintas pernai žurnale "Pergalėje", vis dar yra kritikos ugnyje. Po to, kai jį aštriai sukritikavo Maskvos recenzentai, plati kritiška recenzija tilpo ir Vilniaus laikraštyje "Literatūra ir menas". To negana, neseniai susirinko dar ir LTS Rašytojų draugijos valdybos prezidiumas ir pritarė ikšiolinei romano kritikai. Rašytojų draugijos prezidiumas esąs nuomonės, kad "šis romanas **menkavertis idėjiniu ir meniniu atžvilgiu.** Prezidiumas pažymi, kad 'Pergalės' redakcija neparodė pakankamo principingumo ir veiklumo, spausdindama žurnale šį romaną".

Čia jau teko kietas smūgis ir romano autoriui ir "Pergalės" redakcijai. Tai rodo, kaip akylai partiečiai sargai budi, kad Lietuvoje neatsirastų ir neplistų nepartinė beletristika, o ypač po "vyresniojo brolio" pasisakymo. (E.)

▼ **V. Mykolaitis - Putinas** priverstas perdirbinėti "Sukilėlius". Raudonųjų laikraštis "Tėvynės Balsas" prieš kurį laiką buvo įdėjęs pasikalbėjimą su Putinu, kur rašytojas pasisakė, kad antrąjį "Sukilėlių" tomą jau yra parašęs ir dabar pradėjo ruošti trečiąjį tomą. Tačiau dabar vėl "Tėvynės Balsas" skelbia, kad Putinas rašo antrą "Sukilėlių" tomą. Aišku, jog okupantai prievartauja rašytoją naujai pertaisyti antrąjį "Sukilėlių" tomą, kad rusai nebūtų tenai vaizduojami tokie, kokie jie sukilimų laikais buvo. Atsimename, kad kai Lietuvos teatre buvo paruošta "Sukilėlių" premjera, okupantai apsižiūrėjo ir liepė "Sukilėlius" iš repertuaro ėmiti, nors jų pastatymui buvo per pusę metų kietai ruošiamasi.

Staiga išgijusi Liurde

Vienos miesto (Austrijoje) šokėja Edeltraut Fulda, staiga Liurde išgijusi iš Addison ligos, parašė knygą, kuri pasirodė ir anglų kalba: "And I Shall Be Healed"; išleido Simon & Schuster, kaina $4.50.

Budriko Atsargų
IŠPARDAVIMAS
Sumažintom Kainom!

Pirkdami dabar
sutaupysite
nuo 40% iki 60%!

Dabar Jums proga įsigyti reikalingus reikmenis stebėtinai žemomis kainomis.
2 gabalų svečių kambario setas už $88.00
3 gabalų Sectional, turtingai apdengtas $148.00
2 gabalų Kroehler setas, vertės $400.00, už $229.00
3 gabalų Miegamasis, vertės 198.00, už $89.00
4 gabalų Miegamasis, vertės $300.00, už $149.00
4 gabalų Miegamasis, vertės $450.00, už $249.00
5 dalių Dinette setai, rinktinių spalvų $37.00
7 dalių valgomasis setas $149.00
9×12 Vilnoniai Kilimai .. $39.00
9×12 Linoleum $4.95
17 colių Portable Televizijos $89.00
21 colio Kabinetinės Televizijos $99.00
21 colio Televizija, Radio ir Phonografas kombin... $198.00

REFRIGERATORIAI, SKALBIAMOS MAŠINOS, ELEKT. SIURBLIAI — NUPIGINTI

BUDRIK
FURNITURE
3241 So. Halsted St.
Tel. CAlumet 5-7237

Atdara pirmad. ir ketvirt. vakarais iki 9 val. Sekmadieniais 11-5 val.

Budriko radio programos sekmad. iš stoties WHFC, 1450 kil. nuo 2 iki 2:30 valandos po pietų.

MOVING
R. SERĖNAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli. Miesto leidimai ir pilna apdrauda.
2047 W. 67 Pl. WA 5-8063

BENDRAS APDRAUDIMAS
Automobilių, ligoninėje buvimas, gaisro, gyvybės, bendras atsakomybės (Liability) ir kt.
E. A. KLINE
175 West Jackson Blvd., CHICAGO 4, ILL.
WEbster 9-4380
Namų tel. Linden 4-6104

COMPLETE AUTO SERVICE
AUTOMOBILIŲ TAISYMO DIRBTUVĖ
kurioje jūsų automobilis bus pilnai užbaigtas, pradedant motoro suregulijavimu, karoserijos įtaisymu, ratų subalansavimu tiesaus važiavimo nustatymu, dažymu ir kitais darbais. Naujai padidintose dirbtuvėse naudojamos moderniškiausios mašinos automobilio karoserijai išlyginti. Dirbtuvėse vienu laiku gali būti taisoma virš tuzino automobilių.

Sav. STASYS DAPKUS
4542-44 So. Western Ave., Chicago 9, Ill.
Telef. CLiffside 4-2241

COSMOS PARCELS EXPRESS CORPORATION
(Licensed by INTOURIST)
Paskubina jūsų siuntinius jūsų draugams ir giminėms į bet kurią SSSR dalį.
Siuntiniai APDRAUSTI — PRISTATYMAS GARANTUOTAS — — GAVĖJAS NIEKO NEMOKA —
Visuose mūsų skyriuose Jūs rasite didelį pasirinkimą medžiagų moteriškiems ir vyriškiems drabužiams ir tuo sutaupysite, negu pirkdami kitur. Jūs galite gauti ir kitokių reikmenų, tinkamų siuntiniams, pigiau negu bet kur kitur.
Dėl nemokamų kainoraščių ir papildomų informacijų rašykite arba aplankykite mūsų jums artimiausį skyrių:

NEW YORK 3, N. Y.	39 Second Avenue	Tel.	AL 4-5456
BROOKLYN 21, N. Y.	506 Wilson Ave.	Tel.	HY 1-5290
BROOKLYN 7, N. Y.	600 Sutter Avenue,	Tel.	DI 5-8808
PASSAIC, New Jersey	176 Market St.	Tel.	GR 2-6387
PATERSON 1, N. J.	99 Main Street	Tel.	MU 4-4619
*VINELAND, N. J.	West Landis Ave. (Greek Orthodox Bldg.)		
LAKEWOOD, N. J.	126 4th Street	Tel.	FO 3-8569
NEWARK 3, N. J.	428 Springfield Ave.	Tel.	BI 3-1797
NEW HAVEN, Conn.	6 Day Street	Tel.	LO 2-1446
JERSEY CITY N. J.	75 Bright St.	Kampas	Jersey Av.
PHILADELPHIA 23, Pa.	530 W. Girard Ave.	Tel.	WA 2-4035
PITTSBURGH 3, Pa.	1015 East Carson St.	Tel.	HU 1-2750
CLEVELAND 13, Ohio	2683 W. 14th Street	Tel.	TO 1-1068
WORCESTER, Mass.	174 Millbury St.	Tel.	SW 8-2868
GRAND RAPIDS, Mich.	414 Scribner Av. N.W	Tel.	GL 8-2256
DETROIT, Michigan	6440 Michigan Ave.	Tel.	TA 5-8050
HAMTRAMCK, Mich.	9350 Jos. Campau	Tel.	TR 3-1666
CHICAGO 22, ILL.	2222 W. Chicago Ave.	Tel.	BR 8-6966
CHICAGO 29, ILL.	2439 W. 69th St.	Tel.	WA 5-2737
SAN FRANCISCO, Cal.	2076 Sutter Street	Tel.	FI 6-1571
WATERBURY, Conn.	6 John Street	Tel.	PL 6-6766
ROCHESTER, N. Y.	583 Hudson Ave.	Tel.	LO 2-5941

* Vineland skyrius atidarytas penktad., šeštad. ir sekmadieniais

DIDŽIAUSIA IR MODERNIŠKIAUSIA PAMINKLŲ DIRBTUVĖ CHICAGOJE
Pirkite tiesiog iš gamintojo ir sutaupysite!
John Savickas Monuments
11849 So. Kedzie
Chicago 43, Ill.

Jūsų pasirinkimui didžiausias rinkinys gatavų pavyzdžių.
Dėl susitarimo (appointment) galite pašaukti kiekvienu laiku Telefonai: BE 8-3632 arba BE 3-4718
Atidara kasdien ir sekmadieniais nuo 8 val. ryto iki 5 v. vak.

JOHN W. PACHANKIS MONUMENTS
C. VITKAUSKAS-VITKUS
6819-21 So. Western Ave. — All Phones GR 6-3745
GRAŽIAUSIŲ PAMINKLŲ PASIRINKIMAS
— o —
Lietuviai savininkai
Atdara kasdien ir sekmad. nuo 9 v. ryto iki 5 val. popiet

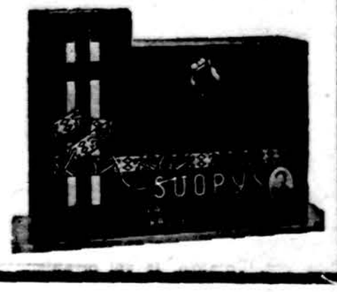

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GĖLINYČIA
Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų, laidotuvių ir kitų papuošimų
2443 WEST 63rd STREET
Telef. PR 8-0833 PR 8-0834

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO MR. NELSON'
SAVININKO

SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3914 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste
Telef. — CEdarcrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių

Petkus
TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS
2533 West 71st St. Telef. GRovehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero. TOwnhall 3-2108-09
AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

EDVARDAS SAUNORIS — GĖLININKAS
Paruošia gėles iš savo šiltadaržių vestuvėms, krikštynoms ir kitoms iškilmėms. Parūpina gėles ne tik laidotuvėms, bet ir gėles sodinti ir puošti kapus Jūsų artimųjų.
3942 W. 111th St., PR 9-1355 ir 9-1356

J. F. EUDEIKIS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS
4605-07 South Hermitage Avenue
Tel. YA 7-1741-2
4330-34 South California Avenue
Telefonas LA 3-0440 ir LA 3-9852
AMBULANCE PATARNAVIMAS DIENĄ IR NAKTĮ

Laidotuvių Direktoriai
MAŽEIKA & EVANS
6845 SO. WESTERN AVE.
TRYS MODERNIŠKOS AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS
MAŽINOMS VIETA
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Associacijos Nariai

PETRAS BIELIŪNAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

PETRAS P. GURSKIS
659 WEST 18th STREET Tel. SEeley 3-5711

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. COmmodore 4-2228

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138—1139

VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLympic 2-1003

STEPONAS C. LACKAWICZ
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIrginia 7-6672

Remkite tuos, kurių skelbimus matot "Drauge"

Akademinės Prošvaistės

Redakcijos adresas — Kęstutis Truškūnas
6541 South Washtenaw Ave.
Chicago 29, Illinois Tel.: GRovehill 6-2993

Redakcinis kolektyvas: Liudas Valatka, Ramunė Kviklytė, Danguolė Morkutė ir Justinas Bavarskis

Trys pasaulio naujosios kolonijos - Lietuva, Latvija ir Estija

Neseniai pasibaigė Jungtinių Tautų debatai kolonizmo tema. Pabaltijos kraštai buvo nekartą šiose diskusijose linksniuojami ir net Britų užsienio ministerio David Ormsby Gore pavadinti "pasaulio trys naujosios kolonijos". Kas yra kolonizmas ir kokių reakcijų jis susilaukė iš nepriklausomųjų tautų atstovų tarpo? Štai pora pavyzdžių, kurie, galima pridėti, yra tipiški:

"Mes neverksime senojo kolonistinio imperializmo mirties proga. Mes geriau pripažinkime, kad jo artėjanti galutinė likvidacija yra pasaulio gerovei. Tais pačiais argumentais mes neturime sveikinamųjų žodžių naujam kolonizaciniam imperializmui, kuris kyla užimti senojo vietą. Mes jaučiame, jog yra mūsų pareiga perspėti žmoniją naujosios, moderniškų amžių kolonizacijos pavojams, kurie jėga įsibrauna į tarpą silpnesniųjų tautų ir perima šias tautas savo klastingomis vylėmis. Mes perspėjame neo-imperialistus ir kripto-imperialistus, konstatuodami, kad mes nesame pasiruošę naudotis jų pavyzdžiais kovose už laisvę ir nepriklausomybę. Bet, jei jie užsispyrusiai tęsty savo negarbingus darbus, mes tegalime tik sekančiai į juos atsišaukti: Jūsų darbai žudant žmonijos laisvę ir tautų nepriklausomybę, taip garsiai aidi mūsų ausyse, kad mes negalime girdėti jųsų pasiteisinimų".

Senat. Lorenzo Sumulong,
Vicepirmininkas Filipinų delegacijos į Jungtines Tautas.

"..žmogaus teisė apsisprendimui reikalauja asmens savigarbos, kuri turi būti statoma aukščiau už visa kita".

Mamadou Aw,
Valstybės Mall delegatas
Jungtinėse Tautose

"Nuo 1939 metų, 500 milijonų asmenų — Britų kolonistų, atgavo laisvę bei nepriklausomybę ir šių tautų reprezentatoriai sėdi mūsų tarpe Jungtinėse Tautose. Tame pačiame laikotarpyje šešios tautos su maždaug 22 milijonais gyventojų, pilnai ar dalinai buvo prievarta inkorporuotos į Sovietų Sąjungą. Šių tautų tarpe mes randame tris naujausias pasaulio kolonijas: Lietuvą, Latviją ir Estiją. Priede, Sovietų Rusija vartoja ekonominę, politinę ir karinio charakterio priespaudą milijonams žmonių kaimynystės kraštuose. Gausūs bandymai buvo ir yra daromi pavergtųjų kraštų išlaisvinimui iš sovietų priespaudos. Deja, visi žlugo".

Rt Hon. Davit Ormsby Gore,
Britų užs. reikalų ministeris.

Imperialistiniai kraštai dažnai vengia senosios terminologijos, ir daugelis naujų frazių yra peršama atstoti žodį "kolonija", kaip kad mandatas, protektoratas, respublika, autonominė respublika, tautinė oblastis, arba okrug (paskutiniai du daugiausiai vartojami Sovietų Rusijos). Tačiau nesvarbu, kurį terminą mes panaudosime, kolonizacijos esmė pasilieka kaip buvus: prislėgtos tautos yra tiesioginiai ar netiesioginiai jėga dominuojamos svetimo krašto. Kiekviena Sovietų Rusijos kolonija yra ne tik dirva išnaudojimams, bet ir aktyviam misijonieriškajam judėjimui. Vietinės ideologijos bei religijos nebūna toleruojamos ir ištisa populiacija yra priversta gyventi po stiprios propagandos ir marksistų pseudo-religijos piršto. Klausimui, ar Pabaltijos kraštai įeina į šią kolonizuotų kraštų kategoriją, atsakymas yra aiškus: ne tik įeina, bet stovi kaipo klasikiniai pavyzdžiai neo-kolonizmo.

Truputį keistoka pastebėti, kad Sovietų Rusija tapo apkaltinta neo-kolonizmu tik dabar, po ilgų metų nuo kolonizmo praktikavimo pradžios. Už šio fakto iškėlimą Jungtinėse Tautose mes turėtume būti dėkingi Afro - Azijos tautoms. Jų reprezentaciniai organai sukilo, paneigdami bet kurį moralinį pateisinimą, kuomet vienas kraštas jėgos būdu pasiekia valdymą kito krašto. Daugelis delegatų iš naujųjų Afrikoje nepriklausomybę atgavusių tautų yra jautrūs apie savo naujai įgytas laisves ir artėja realizacijos, kad Pabaltijo tautų atstovų stoka Jungtinėse Tautose, yra įrodymas jų pačių neseniai turėto kolonizacijos stovio.

Sovietų delegacija Jungtinėse Tautose ir ypatingai sovietų valdžios organas "Pravda", ėmė rūpestingai gintis, paneigdami, jog Pabaltijo tautos yra traktuojamos kaipo kolonijos. Tai yra daugiausia daroma dėl to, kad jie patys smerkė kitas vakarų Europos tautas už kolonizmo praktikavimą Afrikoj ir Azijoj. Sovietų argumentai naudojami kolonizmo apkaltinimus ginti, savo silpnumu panašėja į argumentus, naudotus kitų vakariečių kolonistų prieš 50 metų. Sovietų valdžia Lietuvoje, sako "Pravda", atnešė kraštui milžinišką ekonominį progresą. Deja, mes turime perdaug liudininkų ir statistinių duomenų, kurie aiškiai įrodo, kad ekonominio progreso sparta buvo daug didesnė nepriklausomybės metais negu dabar. Pagaliau, dauguma dabartinės ekonominės pažangos atnešamų vaisių suplaukia į kolonizmo tėviškę — Sovietų Rusiją, tuo tarpu darbininkas Lietuvoje yra priverstas pasitenkinti vien su gyvenimo tęstinumui reikalingais minimumais.

Šiuo metu mes savo rankose turime nedidelį, bet gyvą ir aktualų ginklą kovai prieš Sovietų Rusijos imperializmą. Ginklas — stipraus argumento formoje, stiprės ir augs, jeigu jis nebus leidžiamas užgesti vos spėjus gauti eigą Jungtinėse Tautose.

Lietuvių Studentų sąjunga JAV nutarė skelbti 1961-muosius metus kovos prieš kolonizmą metais. Neseniai skaitėte viešus atsišaukimus šiuo reikalu mūsų spaudoje. Tai nebus vien tik Lietuvių Studentų sąjungos ir Sovietų Rusijos privati dvikova, mes paėmėsime iniciatorės bet kreipsimės į Afro - Azijos pabaltičių, amerikiečių ir kitų studentų organus, prašydami aktyviai bendradarbiauti. Darbuosimės sekančiomis pagrindinėmis formomis: Vieši debatai kolonizmo tema universitetuose, peticijos Amerikos ir kitų demokratinių kraštų atstovams Jungtinėse Tautose, straipsniai amerikiečių spaudoje, piketavimai ir t. t., atsižvelgiant į vietovę ir gyventojų skaičių. Visa tai vestų prie platesnio masto konferencijos New Yorke arba Chicagoje, kuri nepaliktų nepaštebėta amerikiečių spaudos bei televizijos.

Kiekvienas lietuvis studentas išeivijoje turėtų jausti pareigą ir prisidėti prie aukščiau minėtų veiklos gairių gero išvystymo Tai nėra kelių žmonių darbas, bet visų koordinuotos pastangos. Visi Lietuvių Studentų sąjungos ir ideologinių organizacijų skyriai yra prašomi atkreipti ypatingą dėmesį į šį atsišaukimą ir pradėti organizuoti vykdomus organus tiek savo skyriuose, tiek kaimynystės universitetuose. Smulkesnė informacija bus suteikta kiek vėliau, tuo tarpu skyriai turėtų būti paruošę organizacinį branduolį pasiūlymus priimti ir savo aplinkybės veiklą koordinuoti.

R. Stakauskas

Tema, kurią norėtumėm išgirsti

Dešimtmečio jubiliejaus metai prisistatė save kaipo persiorientavimo ir Lietuvių Studentų sąjungos veiklos gairių atgyvinimo metai. Nebūtų teisėta konstatuoti, kad L. S. S. stiprėja ir auga — prieš tai yra perdaug argumentų, daugelyje atvėjų įrodomų vien tik observacija. Ateina laikas pradėti ieškoti kitokios pastovesnės L. S. S. struktūrinės formos. Žinoma, betkurie pasikeitimai įvyksta lėtai ir daugumoje yra pradedami pasiūlymais referatų formoje. Norėtųsi išgirsti vieną panašių referatų, kurio tema būtų: "L. S. S. kaipo federacija".

Referatas būtų pradinis žingsnis, vedantis prie panašios federacijos įkūrimo diskusijų, priėmimo ar atmetimo, L. S. S. suvažiavime. Ši idėja nėra nauja, tačiau ji niekados nesusilaukė didesnio dėmesio bei eigos tapti realybe. Dėmesio stoką praeityje galime paaiškinti primindami, kad tais laikais būdavo daug daugiau norinčių ir sugebančių kolegų-gių planuojamų darbų atlikimui. Kitaip sakant, stambesni organizacinės struktūros keitimai nebuvo reikalingi.

Šiandieną gaunasi skirtingas vaizdas: sąjungos ir apskritai visų ideologinių organizacijų akyratis nesumažėjo, bet padidėjo, tuo tarpu akademinis prieauglis, sugebantis šiuos planus paversti realybe, skaičiumi sumažėjo. Gaunasi situacija, kurios dėlei kai kurie planuojami darbai nebūna atlikti ir kiti — vien tik paviršutiniškai. Mažėjantį bendradarbių skaičių yra sunku sustabdyti, bet galime išvengti duplikacijos darbuose tarp L. S. S. ir ideologinių organizacijų, bei tarp pačių ideologinių organizacijų.

Turime pripažinti, kad duplikacijos egzistuoja ir tas pats, ar panašus darbas, su tais pačiais ar panašiais tikslais yra atliekamas įpareigotų asmenų, susiskaldžiusių į mažas grupes. Ideologinės organizacijos, savo grynai ideologinių darbų plotmėje, paliktų kaip buvusios, bet visi kultūriniai, visuomeniniai ir parengiminiai darbai būtų organizuojami vieno organo, kuris pasivadintų save Lietuvių Studentų Federacija JAV ir kuriai prievoliniai priklausytų visas akademinis jaunimas, įstodamas tiek į federaciją tiesioginiai, tiek į bet kurią ideologinę organizaciją. Žinoma, atsiras ir argumentų prieš L. S. S. federacijos įkūrimą. Ar jie nusvertų argumentus už federaciją, būtų labai įdomu ir vertinga išgirsti.

R. S.

[illegible] Dainavos stovykloje, foto Vyt. Valaičio. Ir vėl organizuojamasi šios vasaros jaunimo stovyklavimui.

Italų pašto ženklas, išimtas iš apyvartos po 24 valandų. Buvo išleistas paminėti prez. Bronchi vizitui į Peru, bet išimtas iš apyvartos pastebėjus, kad Peru žemėlapis netikslus — ji nusitęsia toliau į šiaurę.

Studijų dienos Detroite

Nors idėja ir atmosfera palyginus buvo gera, bet kam atiduoti kreditą už šių studijų dienų menką pasisekimą, būtų sunku pasakyti. Čia atrodo, kad kaltinti patį Detroito skyriaus pirmininką būtų truputį neteisu, nes jis labai uoliai ir su dideliu entuziazmu bandė žmones surinkti ir paskaitas kuo greičiau pradėti, nes prelegentai klausytojų jau laukė.

Tos paskaitos, kurių viena jau kartą buvo skaityta ir čia dalyvaujančių girdėta, praėjo be didelių bei kraštų diskusijų. Į paskaitas klausytojai per visą šių studijų dienų laikotarpį, o paskaitų buvo bent trys (vienas prelegentas iš Chicagos neatvyko), nelabai iš viso tesigilino.

Suvažiavusių žmonių skaičius buvo stebinančiai "gausus". Tarp keliolikos Detroito studentų sąjungos narių, matėsi keli veidai iš Clevelando ir keli iš Chicagos.

Priežasties dabar neieškant, Detroito studijų dienų nepasisekimo klausimą galėtų padiskutuoti Chicagos ar tai kiti skyriai, kad ši pamoka atneštų geresnių vaisių. Tarp studentų ten buvusių susidaro nuomonė, kad pati studijų dienų idėja per ilgai užsitęsė. Pats darbas, kaip prelegentų sušaukimas ir paruošimas bendros tvarkos, buvo pradėtas pervėlai ir tik paskui šiaip bei taip buvo klijuojamas. Taip pat šių studijų dienų data, laikas bei vieta nebuvo visiems nariams žinoma. Tai yra mano asmeniška nuomonė.

R. C.

TRUMPAI IŠ VISUR

Omahos skyrius į paskutinį skyriaus susirinkimą pakvietė šiemet baigiančius gimnazijas mokinius... Vila Ribokaitė eina Omahos skyriaus politvadovės atstovės pareigas Tarptautinio reikalų skyriuje... Jina ir Gediminas Leškiai persikėlė gyventi į San Francisco... Daliai Šulaitytei, Gražinai Gadliauskaitei, Reginai Šarauskautei, Aldonai Bendikaitei, Daliai Orentaitei ir Liudai Česnaitei, prisidėjusioms prie aukų rinkimo Lituanus žurnalui paremti, tariam studentišką ačiū...

Kovo 11 d. Stud. Santaros susirinkime Leonas Sabaliūnas kalbėjo tema — "Lietuvių politinė veikla 1939—41 metais"... Algis Kronas ir Emilijus Holenderis sutiko vesti Santaros jaunesniųjų sekciją... Balandžio 23 d. per Pelkių Žiburėlius, vaikams skirtoj programoj, Dalia Mackuvienė, Nijolė Remeikytė, Liudas Šmulkštys ir Julius Lintakas skaitys "Miško cirkas"... Balandžio 15 d. New Yorke įvyksta studijų dienos.

Įsteigtas naujas Korp! Gintaro skyrius Urbanoje, į kurio valdybą įeina Vaidotas Šimaitis, pirm., Vytenis Petrušis, tėvūnas, Audronė Petrušienė, sekretorė... Filisterių Skautų Sąjungoj šiuo metu veikia šeši skyriai: Bostono — Apolinaras Treinys, pirm.; Clevelando — Rimvydas Minkūnas, pirm.; New Yorko — Romas Kežys, pirm.; Chicagos — Romas Viskanta, pirm., ir Los Angeles — Valentinas Varnas, pirm... Chicagos FSS skyriui veikia keturi studijiniai būreliai — Lietuvos studijų būrelis (dabartinės Lietuvos situacija), Lietuvių literatūros būrelis, Vakarų nasaulio būrelis ir Ekonominių studijų būrelis.

Vokietijos Studentų sąjungos veikiančiam skyriui pirmininkauja Greta Jasevičiūtė... Australijoje veikia šeši Lietuvių Studentų sąjungos skyriai. Centro valdybos pirmininkės pareigas eina Daiva Labutytė... LSS centro valdybos politinio skyriaus pastangomis USNSA (United States National Students Association) parašė protestą Jungtinėm Tautom, prašant pasmerkti sovietų kolonizmą Lietuvoje. USNSA taip pat, savo iniciatyva, parašė memorandumą LTSR kompartijos bosui A. Sniečkui ir komjaunimo sekretoriui Česnauskui prieš studentų išnaudojimą Lietuvoje... New Jersey skyriaus valdybą sudaro: Algirdas Žibas ir Dalia Augulytė, pirm-kai; Janina Adomaitytė, Stasys Barauskas, Vita Tallat - Kelpšaitė, Irena Baužinskaitė... Anatolijus Cigleris Omahos skyriuje perėmė reikalų vedėjo pareigas... Korp! Neo-Lituania Clevelando skyrius ruošia grožinės literatūros vakarą, kuris įvyks š. m. balandžio mėn. 22 d. Visi kolegos yra maloniai kviečiami dalyvauti... Daiva Blinstrubaitė gavo bakalaurą iš bakteriologijos Illinois universitete.

ASS Chicagos skyrius suruošė šokius š. m. balandžio 22 d., Western Ballroom... Birutė Banaitytė eina Bostono SSS skyriaus pirmininkės pareigas... Gražina Gudaitytė Illinois universitete gavo bakalauro laipsnį iš pedagogikos... Rimantas Liaugminas baigė Illinois universitetą, gaudamas BS aeronautikoj... New Yorko SSS skyriaus valdybą sudaro Algis Rimas, pirm., Ligija Babarskaitė ir Algis Šetikas.

* * *

Negalima šį kartą komplimentuoti naujoj "Mūsų Vyties" numerio, bet reikia prisiminti, kad šis numeris yra pirmas naujosios redakcijos ir galima sutikti, kad redakcija dar nespėjo įsisiūbuoti šiame darbe. Antra vertus, senoji redakcija, prieš baigdama savo kadenciją, galėjo pasistūmėti, norėdama palikti įspūdingesnį darbo vaisių. Tačiau, kiek pereitas numeris buvo turtingas straipsniais, literatūriniais kūriniais ir pilnas jaunatviškos dvasios, tiek šis numeris yra išblėsęs.

Be poros vertingesnių straipsnių — Jūros Gailiušytės "Lietuvių kultūros išlikimas tremtyje", Dalės Koklytės pasisakymas lituanistikos instituto klausimu ir D. Kolbaitės poezijos, žurnalas užpildytas nuotraukomis bei nevisai vykusiais ir kartais neskoningai perdetais komentarais. Skautijos vadovų gyvenimo istorijos kvepia redakcijos numerio išleidimui medžiagos graibstymusi. Jeigu tai būtų tokia padėtis, dovanotina redakcijai, bet ne AS Sąjūdžiui, nes Sąjūdis yra viena iš gausiausių organizacijų ir turi pakankamai potencialų. Jada ar nevertėtų ASS nariams ištiesti brolišką pagalbos ranką. Nenorėkime, kad redakcija viena užpildytų žurnalo lapus.

* * *

"Studentų Gairės" 1961 m. Nr. 4, jau taip seniai lauktas, pagaliau pasirodė. Už vėlavimąsi redakcijai gal reikėtų būti nuolaidiems, nes šis numeris yra žymiai didesnis ir skirtas Studentų sąjungos JAV dešimtmečiui atžymėti. Kaip redakcija pastebėjo, numeris turi apsčiai faktinės medžiagos ir yra praradęs įdomumą bei gyvumą. Tačiau, studentas turėtų atkreipti dėmesį į šį "Gairių" numerį, kad arčiau susipažintų su sąjunga.

Studentų gyvenimas, veikla bei judėjimas pradedant Nepriklausomos Lietuvos laikais, jų "laisvė" ir veikla pavergtoje tėvynėje, steigimasis ir gairės išeivijoje — Vokietijoj, pagaliau Studentų sąjungos užgimimas šiame kontinente yra faktiškai, tačiau gana vaizdžiai, pristatomas. Be studentijos veido kitimo, galima susidaryti ir dabartinės veiklos vaizdą bei iškylančias problemas. Arčiau pažinęs sąjungą, jos veiklos sunkumus, kiekvienas studentas galėtų prisidėti savo išmintimi nugalėti glūdinčias problemas, tuo padarant sąjungos veiklą efektingesne bei gyvesne.

Iš kūrybinės medžiagos numeryje yra tik Justino Marcinkevičiaus dalis poemos "Dvidešimtas pavasaris" ir K. Almeno ištrauka iš dramos "Keturios generacijos". Ir šie kūriniai perduoda tam tikrus studento bruožus — konfliktus. J. Marcinkevičius, 1957 m. laimėjęs valstybinę premiją už šią poemą, kalba apie pokario išgyvenimus ir režimo spaudimu apsisvarstymą kelio pasirinkimui. K. Almeno veikale susiduriame su vyresniosios ir jaunesniosios kartos galvosena bei jaunosios kartos persiėmimu svetimo galvojimo.

Kadangi šis numeris turėjo būti jubiliejinis, kad pabrėžus šio numerio tikslą, ar nevertėjo patalpinti sąjungos steigėjų nuomones apie sąjungos gyvavimą.

Naujai "Studentų Gairių" redakcijai linkėtina sėkmės, lauksime reguliaresnio "Gairių" pasirodymo.

Išspausdinama bilionai knygų

Visame pasaulyje per metus išspausdinama 320,000 naujų knygų, kurių tiražas siekia 5,000,000,000. JAV-se kasmet išspausdinama apie 15,000 atskirais pavadinimais knygų, kurių kietais viršais parduodama apie 300 milijonų. Be to — dar parduodama apie pusė bilijono popieriniais viršais knygų. JAV-se yra apie 100,000 knygų parduotuvių, kioskų ir kitų knygų platinimo vietų. Knygų leidėjų, redaktorių, jų padėjėjų, rankraščių taisytojų, jų sekretorių ir stenografių JAV-se yra 29,000. Knygų spaustuvėse ir ekspedicijoje dar dirba 11.000 įvairių techniškų darbininkų.

Didžioji prancūzų premija

Didžioji Prancūzų Akademijos premija buvo suteikta poetui Philippe Chabaneix.